

Srebrna medalja Apimondia, podeljena reviji Slovenski čebelar - Vancouver 1999

Mednarodni čebelarski kongres Apimondia,
Ljubljana, 24.-29. avgust 2003

letnik CIII - leto 2001

2

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-44907

Čebelarška zveza Slovenije: XXIV. državni čebelarški seminar in čebelarška prodajna razstava	37	<i>The Beekeepers' Association of Slovenia: The XXIVth National Beekeepers' Seminar and Beekeepers' Selling Exhibition</i>	
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA		THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS	
<i>Stane Plut:</i> Čebelarjeva opravila v AŽ panjih v februarju	39	<i>Stane Plut:</i> Beekeepers Jobs in AŽ Hives in February	
<i>Milan Vajda:</i> Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v februarju	41	<i>Milan Vajda:</i> Beekeepers Jobs in Multiple-Story Hive in February	
<i>Jože Mataavž:</i> Veterinarski nasveti – Opazovanje čebel in zbiranje vzorcev	42	<i>Jože Mataavž:</i> Veterinary Advice - Observation of Bees and Sampling	
<i>Julij Gabersček:</i> Obdavčitev čebelarjev	43	<i>Julij Gabersček:</i> Taxes for Beekeepers (Part II)	
MEDOVITE RASTLINE		NECTAR PLANTS	
<i>Pavel Zdešar:</i> O medeni beri in delu opazovalno-napovedovalne službe medenja	45	<i>Pavel Zdešar:</i> About Honey Yield and Activities of the Observation-Forecast Service for Nectar Flow	
<i>Janko Božič:</i> Začetek in konec medečega škržata	47	<i>Janko Božič:</i> The Start and the End of Manna Cicade	
PRODAJA ČEBELJIH IZDELKOV		SALES OF HIVE PRODUCTS	
<i>Milan Meglič:</i> Označevanje vrste in sorte medu	48	<i>Milan Meglič:</i> Labelling of Honey	
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES	
<i>Ivan Jurkovič:</i> Varoa po dveh desetletjih	49	<i>Ivan Jurkovič:</i> Varroa after Two Decades	
<i>Lado Šušteršič:</i> Izpopolnjena panjska enota sučeb rezultat novih ugotovitev	53	<i>Lado Šušteršič:</i> A Hive Unit Filled to Capacity - the Effect of New Findings	
<i>Marjan Debelak:</i> Za ljubiteljske čebelarje, ki imajo veselje za poskuse	54	<i>Marjan Debelak:</i> For Hobby Beekeepers, Who Like to Experiment	
IZ TUJE LITERATURE		FROM FOREIGN LITERATURE	
<i>Josef Ulz:</i> Direktiva EGS 74/409 o medu Subvencioniranje čebelarstva v EU	57	<i>Josef Ulz:</i> The EEC Directive 74/409 on Honey Beekeeping Subsidies in the EU	
PISMA BRALCEV		LETTERS TO THE EDITOR	
<i>Vanja Dujc:</i> Kako sem spoznaval čebelarstvo	58	<i>Vanja Dujc:</i> How I Was Getting Acquainted with Beekeeping	
ČEBELICE NA INTERNETU		BEEES ON THE INTERNET	
<i>Boštjan Grom:</i> cebelarji@groups.com	59	<i>Boštjan Grom:</i> cebelarji@groups.com	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM SOCIETY LIFE	
<i>Milan Runtas:</i> Okrogla miza o spremembi zakonodaje s področja čebelarstva	60	<i>Milan Runtas:</i> A Round-Table Conference on the Amendment of Beekeeping Legislation	
<i>Franc Prezeli:</i> Seminar o izrabi gozdnih paš	60	<i>Franc Prezeli:</i> A Seminar on Taking Advantage of Honeydew Forages	
<i>Srečko Rupnik:</i> Ptujski čebelarji so se udeležili čebelarškega srečanja in ekskurzije v Prekmurje	61	<i>Srečko Rupnik:</i> The Beekeepers from Ptuj Took Part in the Beekeepers Meeting and Excursion to Prekmurje	
<i>Koloman Kozic:</i> Pomurski odbor za napredek čebelarstva	62	<i>Koloman Kozic:</i> The Pomurje Committee for the Progress of Beekeeping	
<i>Pravila Čebelarške zveze Slovenije – III. del</i>	69	<i>The Rules and Regulations of the Beekeepers' Association of Slovenia, Part III</i>	
V SPOMIN	65	IN MEMORIAM	
MALI OGLASI	72	SMALL ADVERTISEMENTS	

ČELARSKA ZVEZA SLOVENIJE VABI 3. MARCA 2001 V CELJE NA XXIV. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO

Čebelarstva zveza Slovenije bo v **SOBOTO, 3. MARCA 2001**, z začetkom **ob 9. uri**, organizirala **XXIV. državni čebelarški seminar in čebelarsko prodajno razstavo**. Seminar bo v dvorani E **CELJSKEGA SEJMA** v **CELJU**, **Dečkova 1**.

DNEVNI RED SEMINARJA

Ob 9.00: Odprtje in pozdravni govor predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta.

9.15: Predavanje z naslovom

»Slovensko čebelarstvo in čebelarstvo v Evropski uniji – zakonodaja, trženje, prevozi na paše, zdravstveno varstvo čebel, pospeševanje čebelarstva, spodbude in pomoči«.

Predavatelja bosta inž. Josef Ulz, predsednik avstrijskih čebelarjev, in italijanski čebelar g. Bogdan Kastellani.

12.00–12.30: ODMOR

12.30–15.00: OKROGLA MIZA (vprašanja čebelarjev in odgovori predavateljev) z naslovom

»Slovensko čebelarstvo in čebelarstvo v Evropski uniji – zakonodaja, trženje, prevozi na paše, zdravstveno varstvo čebel, pospeševanje čebelarstva, spodbude in pomoči«.

Na okrogli mizi bodo poleg obeh predavateljev sodelovali še podpredsednik ČZS, nekateri predsedniki strokovnih komisij ČZS, veterinarji specialisti, povabili pa bomo tudi predstavnike MKGP in Ministrstva za finance.

Referati bodo objavljeni v zborniku.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V dvorani sejma bo organizirana prodajna čebelarska razstava. **Prijave razstavljalcev sprejemamo do 15. februarja na ČZS, telefon 01/421 79 40. Razstavni prostor bo brezplačen samo za tiste inovacije, ki bodo razstavljene prvič.**

Vstopnina za udeležbo na seminarju je 1.000.- SIT. V vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov.

Razstava bo odprta že ob 8.00, tako si jo boste lahko ogledali še pred začetkom seminarja.

Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji in ljubitelji čebel!

Čebelarstva zveza Slovenije

PROGRAM DELOVNIH AKCIJ ZA ČEBELARSKA DRUŠTVA PRI ČEBELARSKEM CENTRU V LUKOVICI V LETU 2001

Delovne akcije v Čebelarskem centru Slovenije v Lukovici bomo začeli marca in bodo potekale **ob sobotah** vse do konca avgusta.

Delovne akcije bodo: 10., 17., 24. in 31. marca; 7., 14., 21. in 28. aprila; 5., 12., 19. in 26. maja; 2., 9., 16., 23. in 30. junija; 7., 14., 21. in 28. julija ter 4., 11., 18. in 25. avgusta.

Alternativni datumi akcij ob morebitnem slabem vremenu so nedelje, z gradbenim odborom pa se bo možno tudi dogovoriti, da bi bile maja, junija, julija in avgusta tudi ob petkih popoldne.

Dela v okolici objekta:

I. Fino planiranje površin v okolici objekta:

- urejanje poti (4 odseki),
- urejanje pešpoti (4 odseki),
- urejanje stojišč za terapevtske čebelnjake (12 stojišč),
- izdelava stopnišča v nabrežini,
- postavitve znamenja sv. Ambroža,
- izdelava in postavitve umetnega potočka z napajalnikom za čebele – zasaditev iglavcev,
- dobava in montaža terapevtskih čebelnjakov (12 kosov po načrtih),

- dobava in postavitve skulptur Antona Janše in Petra Pavla Glavarja – postavitve klopi v parku (6 x 3 klopi),
- dobava in postavitve razstavnih eksponatov (panjev, prašičkov – sklop nakladnih, sklop sodobnih AŽ panjev, sklop Kirarjevih panjev, sklop zgodovinskih panjev),
- postavitve vhodnega lesenega portala na meji parcele,
- dobava in postavitve »čmrljaka« in gnezdišč za čebele samotarke
- dobava 40 kompletov zložljivih miz in klopi za večje prireditve (za pribl. 250 ljudi) – postavitve in dobava večjega ražnja za piknike in družabna srečanja.

II. Zasaditev avtohtonih vrst medovitih rastlin:

- lipa na osrednjem prostoru – drevored lip (pet lip),
- zasaditev iglavcev (skupine po tri jelke),
- ureditev Kersnikove lipe in dveh kistanjev – zasaditev dreves (javor, jesen, robinja),
- dobava in zasaditev sadnih medovitih rastlin (breskev, divja češnja, navadna češnja, jabolana, lesnika, hruska – tepka in druga sadna drevesa, ki ne zahtevajo škropljenja),
- ureditev vrta zdravilnih zelišč – ureditev vrta kmetijskih rastlin – zasaditev grmovnic (pet sklopov).

Pozivamo čebelarstva društva, naj se na občinskih zborih ali na sestankih upravnih odborov dogovorijo in prevzamejo eno izmed nalog, ki jih bomo pri ureditvi okolice Čebelarstva centra izvedli čebelarji sami. Pri tem ne gre samo za opravljena dela, ampak tudi za izdelavo oziroma dobavo posameznih objektov oziroma predmetov po načrtih čebelarjev arhitektov (čebeljakov, skulptur, klopi, sadik itd.).

Prijave za posamezne datume in posamezna dela, ki jih bodo prevzela društva, zbira in usklajuje predsednik gradbenega odbora g. Vlado Pušnik (GSM 041 – 610 110), vse informacije pa so na voljo tudi pri članih gradbenega odbora in tajniku ČZS g. Milanu Runtasu (tel. 01 421 79 40).

Ureditve okolice Čebelarstva centra Slovenije bo letos potekala pod geslom:

SODELUJMO VSI, DA BOMO CENTER LETA 2003 S PONOSOM POKAZALI TUJCEM!

Predsednik gradbenega odbora Vlado PUŠNIK, oec.

PRISPEVKI ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE:

Vlado Pušnik iz Maribora je za ČCS odstopil potnine v višini 38.370 sit ter funkcionsko nagrado za leto 2000 v znesku 112.063 sit, Avgust Gril iz Gruspljega prav tako odstopa funkcionsko nagrado za leto 2000 v znesku 112.063 sit ter 17 intelektualnih ur in 39.150 sit neizplačanih potnin. Janez Mihelič iz Domžal 3 intelektualne ure, Milan Runtas iz Beričevega prav tako 3 ure, Albin Zajc iz Lukovica 3 ure in 3.040 sit, Matej Blejec iz Mengša 2.670 sit, Marjan Skok iz Zagorja 4.880 sit, Stane Plut iz Semiča 8.000 sit in Janez Poklukar iz Tržiča 10.000 sit.

PRISPEVALA SO ČEBELARSKA DRUŠTVA:

Dolsko 10.000 sit, Hoče-A.Greif 20.000, Kranj 50.000, Metlika 20.000, Pivka 27.000, Postojna 10.000, Rače 15.000, Slovensko akademsko čebelarstvo 23.870 sit, Studenci-Pekre N.N. 20.000, Griže 10.000 in Besnica 20.000 sit.

POSAMEZNIKI SO ZA ČCS PRISPEVALI:

Franci Jeraj iz Vrhnike 5000 sit, Jože Suhadolnik iz Borovnice 3000, Matija Božič iz Iga 5000, Danijel Sfiligoj iz Kanal-Brda 5000 in Stane Sajevec iz Maribora 6800 sit. **ČD Šempeter v Savinjski dolini:** Franc Glušič 500, Ivo Jordan 500 sit, Ludvik Kodra 500, Edi Plauštajner 500, Pavel Rozman 660, Ivan Spasič 500, Edvard Svet 1000, Franc Udrih 1000, Boltežar Vasle 500, Marjan Lipičnik 500, Roman Ploštajner 1000, Jože Ušen 1000, Viktor Novak 500 in Ivan Ropotar 500 sit. **ČD Crenšovci:** Jožef-Vlado Balažič 1000 sit, Štefan Cigan 500, Branko Dominko 500, Franc Fotivec 500, Jožef Herbaj 1000, Ignac Horvat 1000, Štefan Hozjan 500, Štefan Mlinarič 500, Ivan Tkalcich 500, Jožef Tratnjek 1000, Jožef Zver 500, Jožef Farkaš 500, Bojan Hozjan 500, Drago Horvat 1000, Vlado Kocet 1000, Drago Balažek 500 in Štefan Gjerkeš 500 sit. **ČD Griže:** Rudi Anžel 1300 sit, Jerica Čretnik 800, Martin Goršek 1000, Zdravko Goršek 1000, Lado Grm 1000, Milan Krašovec 2000, Ernest Kuhar 1000, Stane Lavrinc 100, Anton Pinter 1300, Cveto Rogl 1100, Alojz Strniša 1000, Stojan Udovič 300, Jože Zupan 2000, Stane Uranjek 800 in Stanko Vaserman 1100 sit. **ČD Majšperk:** Franc Cep 1000 sit, Janez Frangeš 1000, Herman Kacijan 1000, Branko Kostevšek 1000, Janko Pislak 2800, Vlado Tumpej 1200 in Stanko Vedlin 1000 sit. **ČD Smlednik:** Matija Bilban 1500, Janez Debeljak 1000, Stanislav Gražar 7000, Anton Hočevnar 1500, Franc Oblak 1000, Srečo Rozman 1500, Milan Stenovec 1000, Simona Sušnik 1000, Ivan Špenko 1000, Polde Štim 1500, Peter Vrhovnik 1500, Jože Zupan 1500 in Tone Žitnik 1000 sit.

Čebelarjeva mesečna opravila

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ PANJIH V FEBRUARJU

Stane Plut – Semič

Ko danes, 7. januarja, končujem pisanje februarjskih mesečnih opravil, je vreme povsem spomladansko in nenavadno toplo. Termometer je v senci pokazal 18 °C, čebele pa že nekaj dni prinašajo cvetni prah s prvih cvetočih lesk. Tudi podnice so povsem očistile mrtvic, temperatura v gnezdu pa se je dvignila na 24 °C. Če se bo takšno vreme nadaljevalo še nekaj časa, bodo matice kmalu začele zalegati, prav to pa je lahko celo pogubno za družine ob morebitnih poznejših ohladitvah, saj v gnezdu ne bo mogoče vzdrževati potrebne toplote. Tako bo velik del zalege propadel. Čebele, ki bodo že zdaj začele krmiti zalego, bodo pozneje izčrpane in ne bodo sposobne krmiti poznejšega naraščaja. S pojavom zalege se prav tako pojavijo potrebe po vodi, zato čebele tudi ob mrzlem vremenu izletavajo iz panjev, vendar se vanje po večini ne vračajo več. Torej, če se bo takšno vreme nadaljevalo, se nam ne obeta nič dobrega.

Sicer je februar glede vremena zelo nepredvidljiv mesec: lahko je pravi zimski mesec z obilico snega in nizkimi temperaturami, lahko pa se pojavi tudi precej toplo vreme. Narava se začne počasi prebujati, z njo pa tudi naše varovanke. Dokončno bo zacvetela leska in prvo spomladansko cvetje, na katerem bodo čebele ob toplem vremenu nabrale prve koške obnožine in prve kapljice nektarja. Te prve dejavnosti, še zlasti če jih je več, vzpodbudijo matico, da začne v začetku meseca sprva manj, proti koncu meseca pa kar precej intenzivno zalegati. V gnezdu se temperatura dvigne na približno 35 °C, posledica tega pa je povečana poraba hrane. Če so družine jeseni dobile primerno količino zimske zaloge in če so dovolj živalne, praviloma ta mesec še ne bi smelo biti nobenih težav, vsaj sam jih do sedaj nisem imel. Povedano drugače, družine mi niso umirale zato, ker bi jim zmanjkalo hrane, prav tako pa mi ni bilo treba s strani ali iz zaloge dodajati ob gnezdo medenih satov, saj sem čebele jeseni vedno dovolj in pravočasno nakrmil. Seveda je nekoliko drugače, če smo jeseni spregledali tihi rop ali če so čebele zaradi motenja med mirovanjem porabile več hrane. Porabo hrane je mogoče spremljati na tehtnici, brez poseganja v panj, in pravočasno ukrepati, če je to potrebno. Sicer pa ob morebitnih čistilnih izletih opazujemo vedenje čebel na bradah panjev. Pozorni bodimo na panje, na bradah katerih čebele nekako otoplo trepetajo s krili ali celo odstranjujejo izpite čebelje bube. V takem pri-

meru ob prvem primernem vremenu na hitro pogledamo v panj, da ugotovimo vzrok za nastalo težavo. Če je družini zmanjkalo hrane, ji lahko na matično mrežo dodamo pogačo, če prezimuje v plodišču, sicer pa ji ob gnezdo lahko dodamo ogrete, delno odprte medenine sate iz rezerve. Če ima družina ob strani dovolj hrane, vendar zaradi šibkosti ne more do nje, medene sate primaknemo bliže gruči, lahko pa dodamo pogačo tudi v pitalnik, ki ga namesto sata vstavimo tik ob čebeljo gručo. Če ugotovimo, da je hrane zmanjkalo zaradi tihega ropa, ki se navadno nadaljuje do prve obilnejše paše, je najprimerneje takšno družino, ki je zaradi slabe matice po navadi tudi šibka, pozneje, ko nam vreme to dopušča, dodati močnejši družini. Po navadi namreč od take družine to leto tako ali tako nimamo nič drugega kot delo in dodatne stroške. Maja v prazen panj raje naselimo roj ali pa naredimo narejenec. Iz vsega skupaj lahko sklenemo, da je čebele najboljše avgusta dobro nakrmiti, tako da imamo pozneje mir. V tem mesecu se pojavi tudi potreba po vodi, zato obnovimo napajalnik. O tem, kakšen naj bo, ne bom izgubljal besed, saj je bilo o tem že dovolj napisanega.

Še enkrat pa naj vendarle opozorim, da je treba redno vzdrževati čistočo, saj je napajalnik v na-sprotnem odličnem vir okužbe čebel s nosečo. Da bi čebele lažje našle in se navadile na napajalnik, njegove robove namažemo z medom. Vodi je dobro dodati tudi nekoliko kisa ali približno 1 g soli na 1 liter vode. Ta mesec začnemo v pašni koledar tudi vpisovati podatke o cvetenju posameznih rastlinskih vrst. Čez nekaj let bomo ugotovili, da vladajo v naravi določene časovne zakonitosti za cvetenje za čebele zanimivih rastlin in dreves. Čeprav je to sicer precej odvisno od vremena, je na podlagi izkušenj vsaj približno mogoče napovedati začetek cvetenja posamezne rastlinske vrste. Na podlagi tega in pravila 40 dni (kolikor traja razvoj čebele, da je sposobna nabirati nektar) je mogoče programirati delo s čebeljimi družinami za izdatno izrabo čebelje paše. Če je na vašem območju zdaj že napočil čas 40 dni pred začetkom prve paše, ki jo želite izrabiti, potem začnite čebele dražljivo krmiti, da bodo pravočasno dovolj razvite. Kot sem že omenil, je februar lahko zelo nepredvidljiv, saj se ob dolgotrajnejšem mrzlem obdobju vzpodbujanje matice k večjemu zaleganju vrne kot bumerang. V tem primeru bomo namesto močne družine za prvo pašo imeli v čebelnjaku slabiše, ki tudi pozneje ne bodo sposobni dobro izrabiti paše. Glede na to se morate torej sami odločiti o takšnem posegu v panj v tem mesecu, saj boste tudi sa-

Izmenjava znanja je v čebelarstvu zelo pomembna. Na sliki je prof. dr. Josef Stark iz Švedske na posvetu s čebelarji v Semiču.

mi prevzeli vse tveganje. Februarja se bodo pokazale tudi prve letošnje izgube čebeljih družin. Najpogostejši vzroki so: močan napad varoe, vdor miši v panj, lakota zaradi tihega ropa ali premalo nakrmljene družine, neustrezna hrana (kristaliziran med), zimsko vznemirjenje družin, brezmatičnost ali slabo oplojena matica, bolezni (huda gniloba, nosema). Prvo in pomembno opravilo ob takem pojavu je, da čebelar zapre žrelo in s tem prepreči vdor čebel iz sosednjih panjev ali čebelnjakov v panj z odmrlo družino, s tem pa tudi širjenje morebitne kužne čebelje bolezni. Propadle čebele in satje odstranimo iz panja, še prej pa ugotovimo, kaj je vzrok za propad družine. Če temu opravilu sami nismo kos, pokličimo izkušenega čebelarja ali še bolje veterinarja, ki bo ugotovil vzrok propada in morebitno nevarnost za preostale družine. **Če gre za propad družine zaradi kužne bolezni, dosledno upoštevajte navodila veterinarja, saj se lahko vsaka samovoljna slabo konča tako za preostale družine kot tudi za čebele iz sosednjih čebelnjakov.** Čeprav nas vleče k čebelarju, v tem mesecu **ne stikajmo po nepotrebnem okrog čebelnjaka in ne posegajmo v panje, če to ni res nujno potrebno.** Sam opravi prve preglede čebel konec marca; pri tem je predvsem pomembno, da je zunanja temperatura vsaj 15 °C. V tem še zimskem mesecu se raje posvetimo preostalim opravilom, kot so izdelava satnikov, kuhanje voščin, barvanje panjev, izobraževanje, prodaja pridelkov itd. Kako je s čebelami, nam povesta opazovanje pri žrelih in vonj iz žrela, veliko pa nam o razmerah v družini pove tudi podnični vložek, ki ga pregledamo ob izletnem dnevu. Teh opravil se človek nauči z leti, mlajši pa naj se o njih pogovorijo s starejšimi in bolj izkušenimi čebelarji. Velika nadloga v tem času je tudi vlaga. Da se je znebimo, naj bodo žrela odprta. Ob lepem in toplen vremenu odstranimo pažni material, ga osušimo ali zamenjamo s suhim. Če so družine dovolj odete, ne bo škode, če pustimo zgornjo prezračevalno loputo na panju kar odprto. Pri skrbi za odstranitev vlage iz panja moramo paziti, da v njem ne naredimo prepaha, saj je ta lahko poguben za obstoj družine. Če še nismo nabrali mrtvic, storimo to zdaj, saj se lahko zgodi, da jih pozneje ne bo, ker jih bodo čebele pospravile. O po-

membnosti pregleda mrtvic in ugotavljanju stopnje okuženosti z nosemo vam ne bom pisal, povem naj le, da zdrave družine prinesejo tudi za četrtno več medu kot bolne. Zdaj si priskrbimo tudi pogače za dražilno krmljenje. Pri tem pazite, pri kom ji boste kupili. Pogače vsebujejo tudi med, ta pa ne sme vsebovati spor hude gnilobe. Kupljene pogače po navadi vsebujejo najrazličnejše dodatke, od vitaminov do zdravil. Kaj boste kupili, če sploh boste, se odločite sami glede na stanje v čebelnjaku. Opozorim naj le, da kakršno koli dajanje zdravil v panj kar tako, za vsak primer, ni pametno početje, poleg tega so v večini držav Evropske unije prepovedali uporabo antibiotikov v čebelarstvu.

Še nekaj o izdelavi satnikov. Preudaren čebelar si pripravi zadostno število satnikov takrat, kadar ima čas, kajti kadar jih potrebujemo, nimamo časa početi še tega. Stari satniki so lahko tudi vir prenašanja različnih bolezni. Sam raje uporabljam le nove satnike, starejše pa zavržem, saj za temeljito čiščenje in razkuževanje navadno porabimo več časa kot za izdelavo novih. Pri tem opravilu ima vsak svoj način dela, najpomembneje pa je, da delo čim bolj racionaliziramo. Sam najprej zvrtam potrebne luknjice v letvice, te pa potem vstavljam v stojalo z merami AŽ satnika. Z zračno pištolo jih zbijem s paličnimi sponkami, dolžine 35 mm. Taka izdelava satnikov je hitra, sami satniki pa so zelo trdni, saj je vsaka pokončna letvica na satniku pritrjena s štirimi sponkami (zgoraj dve, spodaj dve), kar ustreza kar osmim žebličkam, poleg tega pa nam letvice pri zbijanju tudi ne pokajo. Najbolje je, da tisti, ki nimajo ustreznega orodja, to delo opravijo pri kakšnem prijatelju, ki je mizar. Poleg načrtovane širitve družin upoštevajmo tudi zamenjavo satja v starih družinah. Mlado satje, ki ni obremenjeno z ostanki zdravil, je prvi pogoj za pridelavo kakovostnega medu v medišču, v plodišču pa se s starim satjem znebimo tudi vira okužb s čebeljimi boleznimi. Zamenjava satja ne sme biti le pobožna želja; tega opravila se moramo lotiti resno, če želimo odličnemu medu še izboljšati kakovost. Če je vreme razmeroma toplo, je februarja tudi ugoden čas za barvanje panjev. Izbira barvil se nenehno povečuje, priporočam pa uporabo barvil na vodni osnovi, ki sicer niso tako obstojna, so pa za barvanje čebeljih panjev ekološko veliko bolj sprejemljiva. Še obvestilo in priporočilo za vse tiste, ki imajo dostop do interneta in elektronske pošte. Če ste v prejšnji številki Slovenskega čebelarja spregledali prispevek Boštjana Groma v rubriki Čebelnice na internetu, si ga pogledjte. V njem vam ponuja možnost vključevanja v skupino, ki si po elektronski pošti lahko zelo hitro in preprosto izmenjuje različne informacije. Predvsem bi bilo pametno, da se vključijo v skupino tudi čebelarji krožki po šolah, saj bi tako dodatno motivirali mlade, ki jih že tako veseli delo z računalniki. Mentorji, ki s tem nimajo izkušenj, naj ne bodo v zadregi, saj bodo krožkarji sami ali ob pomoči učitelja znali navezati stike s preostalimi krožki ali pa morda samo predstavili svoje delo. Prav je, da gremo tudi čebelarji s časom naprej. Tako se bodo razdalje med nami zmanjšale, pretok informacij pa povečal in morda bomo celo ugotovili, da bi bil podoben servis dobrodošel tudi na ČZS.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V FEBRUARJU

Čebelarji Milan Vajda – Semič

Čebelarjevo delo je februarja po večini enako kot januarja, saj skoraj vsa opravila izvajamo zunaj čebelnjaka. Čebelar se torej v tem mesecu ukvarja predvsem s temeljitimi pripravami na čebelarstvo letino. Zlasti čebelarje začetnike opozarjam, da se je treba pozimi temeljito seznaniti s teorijo čebelarjenja, biologijo in razvojem čebel, obiskovati strokovna predavanja in preučiti čebelarstvo literaturo. V prihodnje bo namreč za ta in podobna opravila, ki jih nisem posebej navedel, premalo časa. Hiter spomladanski razvoj že od marca naprej, seveda, če bodo vremenske razmere ugodne, nam bo jemal veliko časa, saj bomo imeli veliko opraviti s posegom v čebeljo družino in delom z njimi.

Na podlagi dolgoletnih opazovanj pa se februarja, natančneje med svečnico in valentinovim, vsako leto pojavijo toplejši dnevi, ki čebelarjem omogočajo prve izlete in trebljenje. Zato mora vsak vesten in umen čebelar ob takih dnevih, ko je temperatura več kot 8 °C, obiskati čebelje družine in na žrelu oceniti stanje v posameznem panju. Ta mesec je velikokrat toplo, da čebele že nabirajo cvetni prah na telohu in leski ter ga prinašajo v panj. V tistih panjih, v katerih opazimo, da so čebele ob ugodnih vremenskih razmerah živalne in da so prinesle tudi prvi cvetni prah, je vse bolj ali manj v najboljšem redu. Če ob zunanem opazovanju ugotovimo, da so čebele nemirne in da tekajo sem ter tja, je družina prav gotovo brezmatična. Če imamo na voljo rezervno družinico, lahko z dodajanjem celotne družine v panj zadevo razmeroma dobro uredimo. Če pa v takem primeru nimamo rezervne družine, bo taka družina izgubljena. Tak poseg priporočam kljub nizkim temperaturam od 8 do 12 °C. Februarja moramo tudi preveriti dnevni odpad varoe in s tem ugotoviti okuženost družine. Po navadi so posegi v družino hitri, da se prostor preveč ne ohladi.

Pri vsem tem ni odveč opozoriti, da mora vsak uspešen čebelar jeseni na vsakih deset panjev zaimiti vsaj eno rezervno družinico. Tisti čebelarji, ki pozimi ne bodo imeli večjih izgub, bodo rezervne družinice uporabili za razširitev svojega čebelarstva oziroma za prodajo.

Čebelarjem, ki ste svoje čebelje družine jeseni pravočasno nakrmili z zadostno količino hrane (dodali ste jim do 15 kg sladkorja ali sladkornega sirupa na čebeljo družino), ne priporočam, da februarja krmijo čebele. Priporočam pa, da ta mesec pripravite sladkorne pogače z dodatki zdravil proti nose-mi in varozi, če tako predpiše veterinar. Dodamo pa lahko tudi druge snovi, ki so nujno potrebne za razvoj čebel in že porajajočo se čebeljo zalego, to je

pivski kvas, citronska kislina in drugo. V sladkorne pogače pa nikar ne dodajajte niti lastnega niti kupljenega medu, predvsem zato, ker med lahko vsebuje različne bakterije. (Če pa že dodajamo svoj med, je priporočljivo, da je bil pregledan na morebitno prisotnost spor hude gnilobe.) V svojem čebelarstvu izjemoma uporabljam sladkorne pogače z navedenimi dodatki, poleg tega pa sam že vrsto let uporabljam sladkorno raztopino, ki ji dodam zdravila in druge dodatke, kot so: posneto mleko, pivski kvas in nekatere kisline. Ta način sicer od čebelarja zahteva veliko več dela in časa, vendar je veliko učinkovitejši, precej manj pa tudi izčrpuje čebele.

Čebelje družine se bodo enakomerneje razvijale, če bo ponudba različnih vrst medicne in cvetnega prahu porazdeljena prek celega leta. Žal je zdaj veliko območij, na katerih način pridelave kmetijskih pridelkov ni več jamstvo za optimalen razvoj čebel. Pri tem želim opozoriti na pridelavo monokultur (kruza, nestrokovni posegi pri varstvu rastlin ipd.). Že februarja moramo začeti razmišljati (tega ne smemo pozabiti vse leto), da čebele potrebujejo razmeroma veliko vode za presnavljanje in za regulacijo vlažnosti zraka v panju. Bodimo pozorni, ali imajo čebele dovolj vode v naravi, v nasprotnem pa jim jo moramo priskrbeti v bližini stojišča. Le racionalno delo na stojišču in v čebelji družini je porok za nemoten razvoj in obstoj dobre, zdrave in številčne čebelje družine prek celega leta.

Pozimi številni čebelarji razmišljajo o izdelavi lastnih panjev za čebele. Pri tem naj opozorim, da so vsi sestavni deli odvisni od velikosti satnika. V svetu je med nakladnimi panji najbolj znana in razširjena Langstrothova mera, v evropskem prostoru pa obstajajo številne mere velikosti satnikov, ki se med seboj večkrat le za malenkost razlikujejo. Velikost satnika pri Langstrothovem nakladnem panju je 448 mm x 232 mm, v njem pa je 7258 celic. Pri nizko nakladnem panju je višina satnika prilagojena zunanji višini naklade. Višina nižje naklade je 175 mm (448 mm x 165 mm), sat pa ima približno 6100 celic. To mero priznava kot standardno mero tudi Apimondia. Po širini naklade je deset satnikov. Priporočam izdelavo z visoko podnico s čistilnim dnom in iz materialov, ki so izolirani. Čebelar mora poskrbeti tudi za zadostno prezračevanje čebelje družine.

Ob pripravi na čebelarstvo letino in skrbnejše spremljanje stanja v čebelji družini oziroma na posameznem stojišču priporočam, da si vsak čebelar na karton piše svojo evidenco. Karton naj po vsakem opravljenem posegu v družini ostane v panju. Iz kartona naj bo razvidno: ocena moči čebelje družine, starost matice, ocena zaleganja matice, ocena količine hrane v družini, rojnost, boleznih družine, zdravljenje družine in drugo. Dobro bi bilo, če bi Čebelar-

ska zveza Slovenije strokovno pripravila vsebino takega kartona in ga dala natisniti za vse čebelarje.

Vsak čebelar si lahko skozi celo leto, ne glede na letni čas, iz medenih voščin in medu pripravi medico, ki jo imamo pri nas za dobro staro slovansko pijačo. Na ta način namreč lahko s pridom uporabimo voščine. Medico lahko potem tudi ustekleničimo in jo kot dodaten čebelarski pridelek ponudimo na tržišču. Za pripravo medice je možnih več receptov. Priporočam, da jo pripravite iz 25-odstotne medene raztopine, jo očistite z ohlajevanjem ali upora-

bo 5-odstotne žveplaste kisline, in sicer 1 dl kisline na 100 litrov medene raztopine. Čez 24 ur pripravljeno količino pretočite, tako da boste odstranili usedline, ki so se zbrale na dnu posode, in pretočeni količini dodajte kvasne glivice. Te imajo stalno na zalogi vse kmetijske lekarne, pa tudi različni laboratoriji in inštituti. Tako pripravljena medena raztopina naj fermentira pri 15-18 °C do končnega povretja sladkorja. S tem dobimo medico, ki bo vsebovala 12,8 odstotka alkohola. Dodamo ji lahko tudi druge aromatične snovi.

Člani ČD Apis smo na občnem zboru (vsako leto je na Ambrožev dan, 7. decembra)

sklenili, da bomo v letu 2001 organizirali posebno posvetovalno srečanje z naslovom:

Izkušnje in pomen rotacijskega čebelarjenja v slovenskih razmerah

Srečanje bo v **Velenju v petek 9. marca 2001 ob 18-ti uri v OŠ Mihe Pintarja Toleda, Kidričeva ul. 21.** Uvodnemu prikazu pravilnega izvajanja postopka Rotacijskega čebelarjenja in pregledu dosedanjih odzivov bo sledila strokovna razprava. Srečanje bo zaključil družabni del.

Dobrodošli!

Matjaž Vehovec, predsednik ČD Apis

VETERINARSKI NASVETI ZA FEBRUAR OPAZOVANJE ČEBEL IN ZBIRANJE VZORCEV

**Jože Matavž, dr.vet.med.
Veterinarski zavod Slovenije**

Čeprav je mesec februar še vedno zimski mesec, pa sonce že dobiva svojo moč in kaj kmalu zna zvabiti čebele iz panja. Skoraj povsod po Sloveniji je v tem času v panjih že zelo živahno, saj so matice po večini že zalegle prva jajčeca. To pa pomeni, da se je v panju zvišala temperatura, povečala poraba hrane in da si varoe, ki so preživele zimo, že iščejo primerno zalego za svoj morilski pohod.

VAROZA

Februarja smo bolj ali manj že zamudili optimalen čas za čiščenje naših družin.

Zatiranje bomo v tem času izvajali le, če od jeseni nismo izvedli zimskega zatiranja varoe in če predvidevamo, da v naših družinah še ni prevelikega obsega zalege. Če smo decembra in januarja izvedli eno ali celo dve zatiranj in nam kontrola ob zatiranju pokaže manj kot 10 varoj, kakršni koli ukrepi februarja niso potrebni.

NOSEMA

V tem obdobju se v družini navadno že **poveča poraba hrane** in s tem tudi potreba po izletnih dnevih. Še posebej, če so bile naše čebele poleti na **gozdni ali škrzatni paši**, moramo skrbno paziti na nevarnost izbruha nose mavosti. Zato ob izletnih

dnevih opazujemo naše čebele in ob vsakem znaku povečane okuženosti ali celo pojavi kliničnih znakov odvezamo vzorec mrtvic in jih pošljemo v laboratorijsko preiskavo. **Sum na nose mavost** bomo postavili, če bomo **na proceljih panjev opazili tekoče iztrebke**, ki pogosto v obliki kapljic tečejo po panju. Še posebej je to dobro vidno na svetlo obarvanih panjih ter na morebitnem snegu pred njimi. Pred panjem bomo prav tako opazili večje število **čebel, ki ne morejo vzleteti** in imajo **nape-te zadke**. Družina, okužena z nose mo, navadno izletava tudi ob sicer neprimernih dneh za trebljenje.

Graf 1: Razmerje pozitivnih in negativnih vzorcev na Nosemo apis v obdobju 1996–2000 v Pomurju

Če bo naš sum tudi laboratorijsko potrjen, potem pripravimo vse potrebno, da ob prvi ugodni priložnosti **izvedemo zdravljenje**. Pri hudo prizadetih družinah bomo morali uporabiti antibiotik ali jodove pripravke, kot škropljenje neposredno po čebelah prevešanjem oziroma pretresanjem čebel. Če gre za **uporabo antibiotika, bo tega lahko predpisal le veterinar**, ki bo dal tudi natančna navodila glede odmerka in načina aplikacije.

Graf 2: Distribucija stopnje okuženosti z *Nosema apis* v obdobju 1996–2000 v Pomurju

PRŠIČAVOST

Pršičavost je bolezen, na katero smo ob intenzivni uporabi akaricidov že skoraj pozabili, vendar se moramo zavedati, da je povzročitelj pršica, ki je prav tako sposobna razviti odpornost na akaricide. **Klinična slika** se pri pršičavosti razvije le pri dolgoživih **zimskih čebelah**, pri katerih pršica zamaši zračnice in s tem povzroči **ohromelost mišic, posledica tega pa je nezmožnost letenja**. Oboleni čebele se plazijo pred panjem in ne morejo vzleteti.

Za razliko od nosestavosti nimajo napetih zadkov in pogosto lahko opazimo **nepravilno zložena krila**.

Vse te bolezni po so eden izmed sopovzročiteljev tako imenovanega **sindroma plazenja čebel**, v angleški literaturi imenovanega kot **PMS** (parasitic mite sindrom), ki ga nekaj let kot bolj posamičen pojav registriramo tudi v Pomurju. Prvič smo ga opazili v začetku aprila leta 1997. Tedaj smo po izključitvi bolezni, pri katerih so klinični znaki podobni, ostali pri diagnozi sindrom plazenja čebel. Izbruh je trajal nekaj več kot štirinajst dni in je bil omejen na manjše območje. Družine so v tem času sicer oslabele, a so si do poletja opomogle in brez težav prezimile. Na istem območju smo izbruh te bolezni registrirali še naslednji dve leti, in to v istih čebelarstvih. Pri poznejših izbruhih se je **bolezen pogosto pojavila skupaj z močnejšo okužbo z varoo** in je po uspešnem zatiranju varoo tudi hitro minila brez večje škode. Zelo veliko škodo pa je bolezen povzročila pozimi, ko družina ni imela možnosti regeneracije. Značilno za te izbruhe je bilo izletavanje čebel in odmiranje pred panjem ob vsakem nekoliko toplejšem dnevu. Tako so družine, ki so bile normalno zazimljene, zgodaj spomladi odmirale.

Čeprav za sindrom plazenja čebel ne poznamo točnega vzroka in tudi ne načina zdravljenja, je jasno, da ga **uspešno preprečujemo s kontrolo drugih bolezni čebel**, še posebej varoze, noseme in pršičavosti, kot tudi s skrbjo za zadostno količino higiensko ustrezne hrane in vode ob vsakem času. Tako ob izbruhih bolezni pokladamo redko sladkorno raztopino, saj je ob večjem odmiranju čebel porušeno ravnoesje v čebelji družini.

Če čebele ne dosežejo raztopine v pitalniku, jih z mlačno in redko raztopino pokapamo. Čebel ne smemo zmociti, da bi padale mokre na podnoko.

OBVESTILO VETERINARSKEGA ZVODA SLOVENIJE

Vse čebelarje obveščamo da ima specialista za zdravstveno varstvo čebel Suzana Skerbiš, dr. met. med. na OE Sežana novo telefonsko številko – **041 645 763**

OBDAVČITEV ČEBELARJEV

Julij Gabersček – Tolmin (nadaljevanje)

2. člen

Ne glede na določbe prejšnjega člena **lahko vodijo zavezanci**, ki opravljajo kulturno, raziskovalno, izobraževalno, novinarsko, športno ter versko dejavnost, zavezanci, ki izdelujejo izdelke domače in umetne obrti, **čebelarji**, zavezanci, ki sprejemajo goste na prenočevanje v gospodinjstvu in v kmečkem gospodarstvu (kmečki turizem), zavezanci, ki opravljajo prevoz oseb s plovnimi objekti in taksijem, kočijaži, zavezanci, ki opravljajo kmetijske storitve s kmetijsko mehanizacijo, **evidenco prejetih in izdanih knjigovodskih listin** (v nadaljevanju: evidenca).

Ne glede na določbe prejšnjega odstavka tega člena se lahko zavezancem, ki se ukvarjajo z domačo in umetno obrtjo, z rejo perutnine in drugih živali, ki ni vezana na doma pridelano krmo, ter zavezancem, ki poslujejo izključno z eno pravno osebo, prihodki in odhodki ugotavljajo na podlagi evidence, ki jo vodi ta pravna oseba.

V poslovnih knjigah, ki jih zasebniki vodijo po določbah navedene odredbe, izkazujejo prihodke in dejansko nastale odhodke, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali posledica opravljanja dejavnosti, oziroma tiste odhodke, ki so neposreden pogoj za ustvarjanje prihodkov.

Ugotavljanje dobička ob upoštevanju normiranih dohodkov:

Po določilih 53. in 54. člena Zдох lahko zavezanci čebelarji zahtevajo ugotavljanje dobička tako, da jim od ustvarjenih prihodkov odštejejo odhodke v višini 60 odstotkov ustvarjenih prihodkov. Pogoj za to je, da ne zaposlujejo delavcev.

Stopnja davka od dohodka iz dejavnosti iz 53. in 54. člena je 25 %.

170. člen ZdavP

Zavezanci, ki lahko po zakonu o dohodnini zahtevajo, da se jim dobiček ugotavlja z upoštevanjem normiranih odhodkov, morajo takšno **zahtevo** vložiti pri Davčnem uradu, pri katerem so vpisani v davčni register, in to pred začetkom leta, za katero zahtevajo takšen način ugotavljanja dobička oziroma pred začetkom opravljanja dejavnosti.

Zavezanci iz prejšnjega odstavka med letom ne morejo zahtevati spremembe načina obdavčitve.

Zavezanci iz prvega odstavka tega člena **so dolžni izplačevalcu predložiti izjavo o izbranem načinu obdavčevanja, ki jo je potrdil pristojni davčni organ.**

171. člen ZdavP

Zavezanec, katerega dobiček ugotavljajo ob upoštevanju normiranih odhodkov (v višini 60 odstotkov ustvarjenih prihodkov), je dolžan pri davčnem uradu, v katerem je vpisan v davčni register, vložiti napoved (davčno napoved) o doseženih dohodkih pri fizični osebi ali pri tuji pravni ali fizični osebi do 15. v mesecu za minulo trimesečje.

Kadar zavezanci iz prejšnjega odstavka dosežejo dohodek pri pravni (čebelarji npr. pri Medexu v Ljubljani) ali fizični osebi (s.p.), so te osebe **dolžne za zavezanca obračunati in plačati davek od vsakega posameznega dohodka z izplačilom dohodka**. (V začetku novega leta, in sicer do 31. januarja, so izplačevalci dohodkov dolžni tem za zavezanikom izročiti tudi obračun davka za vse dohodke, izplačane v prejšnjem letu, v njem pa morajo navesti tudi datume plačil davkov po odbitku).

Davčni urad izda odločbo o odmeri davka po prvem odstavku tega člena v 15 dneh od prejema davčne napovedi.

I. 3. NAPOVED DAVKA OD DOHODKOV IZ DEJAVNOSTI

Zavezanci, katerih dobiček ugotavljajo ob upoštevanju **normiranih stroškov, ne predlagajo napovedi za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti**. Čebelar, ki ima izjavo o obdavčitvi dobička po 54. členu Zдох in ki jo je potrdil tudi pristojni Davčni urad, ni dolžan voditi poslovnih knjig, ampak mora voditi evidenco o doseženih prihodkih pri fizičnih in pri tuji pravnih in fizičnih osebah, ki so podlaga za sestavo trimesečne napovedi.

Po 2. členu odredbe zavezanci vodijo evidenco prejetih in izdanih knjigovodskih listin, v katero vpisujejo vse prežete račune in izdane knjigovodske listine, ki se nanašajo na čebelarsko dejavnost. Evidenco morajo voditi kronološko. Z zaporedno številko, s katero je listina vpisana v evidenco, zavezanec označi tudi listino in jo v takem vrstnem redu priloži k evidenci. Evidenca prejetih in izdanih knjigovodskih listin se končuje s stanjem na dan 31. 12., ob morebitnem prenehanju opravljanja dejavnosti oziroma ob

morebitni statusni spremembi pa z dnem take spremembe.

Čebelar, ki ni vložil zahteve po ugotavljanju dobička ob upoštevanju normiranih stroškov, mora voditi poslovne knjige in vlagati letno davčno napoved za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti tako kot vsi zasebniki, in sicer v skladu s določili 164. člena ZdavP, oddati pa jo mora najpozneje do 28. februarja za minulo leto.

Davčni organi so dolžni preverjati napovedane prihodke in v postopkih uporabljati vse predpise, ki urejajo določanje davčnih osnov, lahko tudi cenitev davčne osnove, če so za to podani razlogi, navedeni v 39. členu ZdavP. (Zavezanec ne vložil davčne napovedi ali ne predložil davčnega obračuna oz. ga predložil brez podatkov, potrebnih za odmero davčne obveznosti; davčna napoved, oz. obračun temelji na neresničnih ali nepravilnih podatkih; napovedani prihodki niso sorazmerni napovedanim odhodkom, izkazanim v davčnem obračunu, razen če zavezanec ne navede upravičenih razlogov. Davčni organ oceni davčno osnovo na podlagi uradnih podatkov in podatkov, ki jih zbere v ugotovitvenem postopku; pri oceni se lahko opre tudi na podatke pri osebah, ki opravljajo enako ali podobno dejavnost).

II. DOHODNINA

II. 1. NAPOVED ZA ODmero DOHODNINE

Ob vložitvi napovedi za odmero dohodnine (31. marca za prejšnje leto) vpiše čebelar vse prejeme v ustrezne oznake in stolpce v skladu z navodili za sestavo dohodninske napovedi.

Dobiček čebelarjev, ki ne vodijo poslovnih knjig, ugotavljajo na podlagi normiranih odhodkov v višini 60 odstotkov dohodkov (54. člen Zдох), in sicer na podlagi zahteve čebelarja po ugotavljanju dobička ob upoštevanju normiranih odhodkov v višini 60 odstotkov.

Tako bo pod oznako 33 dobiček (54. člen Zдох), dosežen pri fizičnih osebah, vpisal podatke iz prejetih odločb, ki jih je davčni organ izdal na podlagi trimesečnih napovedi prihodkov pri domačih in tujih fizičnih osebah.

Pod oznako 35 je označen dobiček (54. člen Zдох), dosežen pri pravnih osebah in zasebnikih. Na podlagi obvestil, ki ste jih prejeli od slovenskih izplačevalcev (npr. pri Medexu), seštejete vse prihodke. Preverite, ali se ti ujemajo z vašo evidenco prejetih plačil oziroma z zneskom ustreznih nakazil na vaš žiroračun. Tudi če takega obvestila niste prejeli, dohodek sami napovejte. Upoštevajte 60 odstotkov odhodkov (vpišete v stolpec 9 normirani ali dejanski odhodki oz. stroški in zmanjšanje osnove) ter od razlike 40 odstotkov bruto posameznega dohodka obračunajte 25 odstotkov od davčne osnove ter vpišete v stolpec 10a (akontacija dohodnine).

Čebelarji, ki vodijo poslovne knjige in vložijo davčno napoved za odmero davka od dohodkov iz dejavnosti do 28. februarja za minulo leto, v napovedi za odmero dohodnine za leto 2000 obkrožijo v obrazcu oznako 31. Dobička iz dejavnosti **ne vpišete** v dohodninsko napoved oz. v osnovo za dohodnino, saj ga bo v stolpec 8 vključil davčni organ sam.

V dohodninsko napoved ne pozabite vpisati tudi podatkov o drugih obdavčljivih dohodkih, ki ste jih prejeli poleg tega dobička.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Medovite rastline

O MEDENI BERI IN DELU OPAZOVALNO-NAPOVEDOVALNE SLUŽBE MEDENJA V LETU 2000

Pavel Zdešar

Leto 2000 je bilo glede na čebeljo pašo nekaj posebnega. Poznopoletna in jesenska priprava medovitih rastlin na zimo in novo življenje spomladi je bila nadvse ugodna. To je še posebej veljalo za češnjo, akacijo, lipo, pravi kostanj in pomladno reso. Za to je bila pomembna tudi zelo ugodna predrazmnožitev nekaterih pomembnih proizvajalcev mane v letu 1999. Ugoden je bil poletni razpored ličink L1 samic malega in tudi velikega kaparja na približno polovici pomembnejših medečih območij smreke. Jesensko obdobje je zaznamovala odlična predrazmnožitev zelene hojve usiše. Ugoden je bil tudi proces razvoja spolne generacije, v večini pomembnejših sestojev jelke ali hoje je bilo tudi nadpovprečno število zimskih jajčec. Zima je bila dolga in dokaj mrzla, veliko dni je bil sneg tudi v dolinah. Že v prvih treh mesecih leta 2000 je bilo delovanje sonca močno in Wolfovo število se je večalo. Sledila je fenološko zelo zgodnja pomlad, nato pa izjemno vroč in sušen osrednji čas poletja. Jesen je bila ugodna za čebelarjenje, oktobra in novembra je bilo veliko dežja, do sredine decembra pa tudi zelo toplo.

V letu 2000 je Zemlja v celoti, predvsem pa severna polobla, sprejela daleč nadpovprečno količino energije, posledica tega pa je bila pregreto celotno do Arktike. Po vsej Evropi je bila pomlad na celinskih območjih fenološko za 10 do 20 dni pred običajno, zato se je tudi medenje pojavilo že zelo zgodaj. Na najtoplejših in najbolj sušnih območjih se je nato pojavila uničujoča suša, ki je čebelarjem preprečila rekordne donose. Na podnebno zmernejših območjih Evrope so čebelarji pridelali velike količine repičnega, akacijevega in cvetličnega, pa tudi gozdnega medu. Na območju Madžarske, Romunije, Slovaške ter dela Hrvaške in Srbije je rekordno medila akacija. Razvite pridobitne čebelje družine so v teh krajih v 12 dneh nabrале tudi po 55 kg akacijevega medu. V Franciji, Italiji, Nemčiji, Češki, Poljski in Ukrajini je bilo medenje prav tako zgodnje in zelo dobro.

V Sloveniji je v letu 2000 dobro medila pomladna resa, odlično bero so imele čebele na borovnici in češnjah, ponekod tudi na regratu. Cvetlična paša je bila na več območjih odlična, posebej v toplejših legah Štajerske, Prekmurja, Dolenjske in Primorske. Akacijeva paša je bila izjemoma nadpovprečna na vseh območjih in zato v skupaj v pridelani količini medu rekordna. Razcvet akacije se je začel v

zgodnjih sestojih (3.–5. maja) skoraj hkrati na Primorskem in v Prekmurju, kar je sicer redko. V povečanih AŽ panjih, v Kirarjevih in nakladnih panjih so družine nabrале po 30 do 50 kg akacijevega medu, v klasičnih AŽ panjih pa povsod približno 20 kg. V istem času je v toplejših in nižjih sestojih smreke dobro izločal veliki kapar. Na smreki in na javorju je bilo najprej dobro medenje iz cvetov, nato pa obilo mane. Zadnjih deset dni aprila in maja je bilo zelo medeno obdobje. Prvih 19 dni maja so čebele nabrале največji del letošnje bere. Vreme je bilo zelo tople in dovolj vlažno z malo vetra. V zgodnejših legah je mali kapar na smreki začel izločati zelo kmalu. Čebele so prinašale malo malega kaparja že 18. maja. Potem se je zelo ohladilo in po deževju so 25. maja čebele lahko nadaljevale prinašanje mane malega smrekovega kaparja. Izločanje je bilo obilno in hitro se je pomikalo v višje ležeče sestoje. Vreme pa se je, žal, ponavljajoče izmenjevalo od hladnega do prevročega. V dneh z vročim in suhim jugozahodnikom je medilo le na višjih severovzhodnih legah. Kljub temu so čebelarji skoraj povsod iztočili precej smrekovca. Največ na toplejših območjih Pohorja in Savinjskih Alp. Višinska smrekova paša, na kateri je po večini izločal mali kapar, je bila prav tako obilna, in to več kot 10 dni prej kot po navadi. Žal, čebelarji niso dovolj upoštevali naših opozoril in so iz navade prepeljali na višinsko pašo čebele šele po 20. juniju, ko se je izločanje že končevalo. V osrednjih delih gozdov se je pojavljalo zelo veliko mane na belem ali gorskem javorju. 4. junija sta se v Beli krajini in Prekmurju skoraj hkrati začela razcvetati velikolistna lipa in pravi kostanj. Že 2. junija je bilo kilogram donosa na hojevi paši v Dolenjskih Toplicah. 10. junija se je razcvetel kostanj v okolici Litije in narava je fenološko izjemno hitela. Čebelarji so komaj dojemali in z delom dohajali hiter ritem pojavljanja paš. Rekordno lipovo pašo je preprečila ohladitev pred razcvetom in med njim, vendar je lipa kljub temu zadovoljivo medila, še zlasti tam, kjer se pozno razcveta. Kostanjeva paša je bila zaradi neugodnega vremena glede na obete precej slaba. Še posebej v osrednjih in tudi poznih sestojih je bilo glede na odlično fiziološko pripravo kostanjevih dreves za razcvet medenje razmeroma skromno. Kljub temu pa je ves junij in julij v presledkih nastajalo obilo mane na javorjih in čebele so polnile medišča. Med je mešan, saj je bilo tipič-

nega kostanjevega in lipovega medu lani malo, obilo pa je bilo sortno mešanega gozdnega medu. Po 10. juniju se je začela paša v osrednjih delih iglastih gozdov. Na Krimu, Logaški planoti, v višjih delih Kočevskega roga in v nižinah okoli Dolenjskih Toplic so čebele hkrati nabirale mano na jelki, smreki in belem ali gorskem javorju. Med je v različnem razmerju zvečine mešani gozdni. Postajalo je vse bolj suho in razmere za medenje so se v sredini junija začele slabšati. Paša na mani medečega škřžata se je v Goriških brdih začela že 20. junija s spodbudni mi donosi, čeprav se je škřžat zaradi suše slabše množil kot minula leta.

Odrešilni dež je padel 25. junija, vendar se je tako ohladilo, da je sneg obstal do 1200 m visoko. Julija so bile dobre razmere za medenje. Številni so bili proizvajalci mane na jelki in belem javorju, donosi pa predvsem zaradi hladnih noči in pogostega suhega jugozahodnega vetra majhni. Precej dni ni bilo donosov zaradi vpliva vzhodnih hladnejših zračnih tokov. Tako je ves julij medilo s prekinitvami, in vsakič, ko se je medenje stopnjevalo do želenega donosa, se je znova obrnilo na slabše. Narava z vremenom ni dopustila, da bi proizvajalci mane na iglavcih in listavcih lahko polno izločali, kajti v nasprotnem primeru bi imeli stoletno bero. Tudi paša na mani medečega škřžata je bila slabša od pričakovanj, predvsem zaradi temperaturno menjajočega se, sušnega in vetrovnega vremena. Zanimivo je bilo opazovati, kako je v srednjih legah na Savinjskem smreka znova medila prvih deset dni julija. To medenje je povzročala velika črna ušica na smreki. Od 22. julija do 5. avgusta so bile najboljše razmere za medenje hoje. Od vseh medečih hojevih ali jelkinih sestojev smo največji donos hojevca z elektronsko tehtnico stehali na lokaciji Kočevski rog – Kunč – Rdeči kamen. Žal so se čebelarji zbalii te nove lokacije in so čebelje panje raje prepeljali na znano medeno območje Podstenic do Baze 20, kar je samo 6 km razdalje in točno pod lokacijo Kunč. Na Kunču in proti vrhu Roga je bila mana zrela in zanimiva za čebele, donosi pa zelo dobri. Od Podstenic do Baze 20 je bilo sicer resda še več izločkov pod jelkami in javorji, vendar čebele tam mane niso hotele nabirati. Na naše veliko presenečenje čebele na tem območju niso prinašale javorjeve mane, ki jim je v tem obdobju navadno vedno zanimiva. Čebelarji v tem primeru niso verjeli niti podatku z najmodernejših, do dekagrama natančnih elektronskih tehtnic, ki sta s teh dveh lokacij vsak večer ob 21. uri samodejno sporočili opisano razliko v donosih. Od 5. do 8. avgusta se je spet zelo ohladilo. Samo po treh dneh pa se je pojavila žgoča suša z nenavadno visokimi temperaturami, pregretim izsušenim zrakom in menjajočimi se vzhodnim in zahodnim vetrom. Za čebelarstvo naravnost peklenska vročina in suša je trajala do zadnjega dne avgusta, ko je končno začelo deževati. Hojeva paša je bila v nižjih in srednje visokih legah v taki vročini kljub številnim

izločkom nemogoča. Hkrati je bilo medenja kar precej v višinskih legah na lokaciji Snežnik – Grajševka. Čebelja družina v samo 9-satnem AŽ panju je tam večkrat, sodeč po elektronski tehtnici, nabrala krepko več kot 2 kg hojeve mane na dan, 13. avgusta pa kar 3,52 kg hojevca. Žal sta vročina in suša v drugi polovici avgusta tudi v najvišjih legah uničila pašo, čebelarji pa so prepozno umaknili čebele s pasišč škřžatove mane na območje Snežnika. V gozdovih Snežnika in Javornikov je bilo obilo kapljic pod hoji in javorji, vendar brez rose, podnevi pa je bilo vroče in suho. Prevoz se tokrat kot ob hojevi paši že velikokrat doslej ni nikomur poplačal. Tako so letošnja sezono le redki točili hojev med.

Leto 2000 je bilo najbolj medeno v minulih desetih letih, zato se ga bodo spominjali številni čebelarji. V Sloveniji smo po primerjalni oceni skupaj pridelali približno 2450 ton medu. Od tega je bilo 200 ton cvetličnega medu, 650 ton sortno čiste akacije, 200 ton čistega smrekovega medu in še prav toliko mešanega smrekovega medu. Lipovca je bilo 180, kostanjevca 150, hojevca pa le 70 ton. Škřžatovega manovca so pridelali 300 ton. Preostalo je mešani gozdni med, z različnim deležem smrekove, javorjeve, lipove in hojeve mane. Na manjših območjih so čebele nabirale tudi posamezno mano na lipah, hrastih in borovcih. Po dobrih dveh letinah je v zalogi največ akacijevega in mešanega gozdnega medu. Ob koncu zime bo v čebelarskih posodah ostalo približno 700 ton neprodanih zalog, pot do porabnikov pa bodo gotovo našle po bolj slabih letinah.

Avgusta nas je vse presenetilo spoznanje o veliki razmnožitvi medečega škřžata (*metcalfe*) na območju ljubljanske obvoznice, prve kolonije pa smo našli tudi že v okolici Celja. Ob severnem delu avtocestne obvoznice v Ljubljani se je medeči škřžat celo tako razmnožil, da so čebele v pravih rojih nabirale mano na javorjih, po grmovnicah in travah. Medeči škřžat potuje s težkimi tovornjaki in se prilagaja na celinsko podnebje. Novica je senzacionalna, saj smo prav vsi pričakovali, da se bo razmnožil le do Slavnika in Nanosa, nismo pa pričakovali, da bi bile podnebne razmere zanj ugodne tudi globlje v notranjosti in na celinskih območjih. Še posebej smo presenečeni, ker se je tako obilno namnožil prav po zadnji dokaj hudi zimi. Številni čebelarji si ga zadnje desetletje prizadevajo naseliti v svoj okoliš, vendar so se vsi poskusi izjalovili. Zdaj je medeči škřžat sam vstopil iz mediteranskega v celinski prostor in se nanj prilagaja. To bo imelo daljnosežne posledice pri izrabi čebelje paše, nujne bodo spremembe v tehnologiji čebelarjenja, zdravstvenem varstvu čebel in ponudbi sortnega medu iglavcev na tržišču. Spremenil se bo tudi povprečen donos v posameznih pokrajinah in deželah, postopno pa tudi genski zapis kranjske čebele ... Za medečim škřžatom se pa seli tudi druga, nepovabljena tuja vrsta žužel

(Nadaljevanje prihodnjici)

ZAČETEK IN KONEC MEDEČEGA ŠKRŽATA

doc.dr. Janko Božič

Škržat je v Ljubljani. Verjetno je tudi drugod v Sloveniji, predvsem ob glavnih prometnih poteh. Dober obet, toda prizadevanja »nasprotnikov« škržata so že obrodila sadove v Italiji in v okolici Nove Gorice. Škržata napada roparska in parazitska osica (*Neodrynus thyplocybae* Ashmead). Ali kljub temu lahko upamo v medenje škržata?

Kot ste že lahko prebrali v Slovenskem čebelarju, smo letos v Ljubljani našli večje število medečih škržatov (*Metcalfa pruinosa* Say). Prvi je nanj opozoril inž. Šivic. Z g. Pavletom Zdešarjem sva si skupaj ogledala kraj, na katerem se je naselil ta proizvajalec mane. Ne bom pozabil veselja profesionalnega čebelarja, ko je videl lepe kolonije odraslih škržatov, podobne tistim, ki jih je opazoval na Primorskem.

Ali se nam obeta čas, ko se bo cedilo od mane in se bodo naši panji šibili od teže? Morda. Zdaj vsaj vemo, da škržat lahko preživi in se uspešno razmnožuje tudi v osrednji Sloveniji. Veliko čebelarjev je obupalo ob neuspešnih poskusih njegove naselitve. Vsi čebelarji, ki so to poskušali, so naredili dve veliki napaki.

Prva je okoljevarstvena. Kot glasniki varstva okolja so si nekateri čebelarji privoščili prenašanje novega rastlinskega škodljivca, sicer tujega v našem okolju. Vsi, ki ste to počeli, ste pač laično presodili, da škodljivec občno ne prizadene rastlin, čebelar pa ima lahko velike koristi. To je velika sebičnost družine, ki po drugi strani zaradi svojega okoljevarstvenega početja – opraševanja – pričakuje podporo države. Sicer škržat res ne žre drugih žuželk in ne uniči rastlin. To pa ni vse. Pomislite na vinogradnike in sadjarje, ki vidijo pridelek, onesnažen z voskovnimi prevlekami levečih se ličink. Koliko jih je? Veliko več kot čebelarjev. Ali ste že kdaj za nekoliko daljši čas parkirali vaš avto pod javorji v mestu? Lahko se vam je zgodilo, da je bilo vozilo ob vaši vrnitvi pokapano z mano. Če se mana zasuši, jo le s težavo sperete s pločevine. Seveda pa je novi gost rastlin veliko učinkovitejši proizvajalec mane. V mestu Padova v Italiji so zaradi nadležne umazanih na parkiranih avtomobilih celo posekali drevo-red. In koliko je takšnih potencialnih nasprotnikov širjenja medenega škržata? Seveda lahko škržat z obiljem izločene mane občno vpliva na druge organizme v naravi. Po eni strani je mana bogata hrana, po drugi pa spreminja prostor za druge organizme, ki lahko živijo v istem okolju.

Kakor koli že. Kljub sebičnim čebelarskim prizadevanjem ima škržat svojo pot širjenja. Ta amerikanec veselo prodira v notranjost. Lenuh, ki ne leta preveč rad, si je za prevozno sredstvo »izbral« številne tovnjake, ki veselo hrumijo iz Primorske v osrednjo Slovenijo. Seveda se morajo tovnjaki tudi kdaj ustaviti in takrat je pri-

lika, da se naselijo v bližnje grmovje, ki je prijetno naseljeno stanovanje. Ta način širjenja potrjuje njegova razširjenost v Ljubljani. Po večini smo ga namreč našli ob obvoznici in na počivališču na Barju, v središču mesta pa ga ni bilo. Zanimivo je, da je gosteje naseljen le na enem kraju, tam pa se je naselil na zelo različnih rastlinah. Tam, kjer je redkeje naseljen, si najraje izbere maklen ali gorski javor. Kot kaže, je najprimernejši gostitelj za medenega škržata maklen. Ima dober drevesni sok, poleg tega pa je verjetno primeren tudi za prezimovanje jajčec v oplutanelem lubju. In to je verjetno tudi razloga za drugo napako čebelarjev, ki so skušali umetno širiti škržata. Da bi bila naselitev uspešna, potrebujejo zadostno število osebkov ali primeren prenos prezimovalnih jajčec. Ker ne poznamo natančne biologije škržata, ne moremo postaviti kolikor toliko zanesljive hipoteze o napakah pri njegovem prenosu.

V Ljubljani smo že opazili medenje, ki je zanimalo tudi čebele. V prihodnje lahko pričakujemo širitev škržata v notranjost Slovenije, krajevno omejeno pa tudi obilnejše medenje. Žal pa prihodnost ni tako rožnata, če nanjo gledamo s čebelarskimi nameni.

Javno mnenje in osebni interes profesorja iz Padova sta bila razloga za iskanje primerne sovražnika škržata, ki bi omejil njegovo številčnost. V ZDA so našli roparsko in parazitsko osico (*Neodrynus thyplocybae* Ashmead), ki uspešno onemogoča preveliko razmnožitev škržata. Seveda v tem primeru tudi ni pravega medenja. Z osico delajo poskuse tudi v Novi Gorici. Očitno se je dobro vključila v naše okolje in se že razmnožuje. Seveda pa bo za njeno razširitev treba počakati še kakšno leto. Tako bomo imeli čebelarji še nekaj časa dobro pašo na škržatu.

Kljub širjenju škržatovega škodljivca bitka za njegovo mano še ni izgubljena. Škržat bo še nekaj časa dobro medil in čebelarje razveseljeval z manovcem. Tudi ko se bodo razširile škodljive osice, ne bo vse izgubljeno. S posebnimi tehnološkimi ukrepi bi bilo mogoče omejevati osico in pospeševati razvoj škržata. Sodobna znanost ponuja množico možnih rešitev. Z raziskavami bi bilo mogoče najti snovi in tehnike, ki bi bile v pomoč pri proizvodnji mane. Ob ogledih škržatovega medenja me je prešinila misel, da bi ga bilo zanimivo gojiti v maklenovih grmiščih. Vrednost pridelka bi bila morda celo primerljiva z vrednostjo poljščin na enako velikih površinah. Morda pa bomo čez deset let imeli posebna grmišča za gojenje škržata in pridobivanje mane.

Posnetke škržata v Ljubljani si lahko ogledate na internetu: http://rcul.uni-lj.si/cbfbee/Entomol/Metcalfa/page_01.htm

Prodaja čebeljih pridelkov

OZNAČEVANJE VRSTE IN SORTE MEDU

Milan Meglič

Navadno čebelar označi med po vrsti ali celo po sorti. Vendar vsa zadeva le ni tako preprosta, kot je videti na prvi pogled. Dejstvo je, da čebele pogosto nabirajo nektar ali mano hkrati na različnih rastlinah. Drugo dejstvo je, da čebel ni mogoče voditi, na katerih rastlinah naj nabirajo nektar ali mano. Na primer: čeprav čebelar pripelje čebele na smrekovo pašo, ni rečeno, da bodo čebele nabirale mano samo ali po večini na smreki. Čebele se za nabiranje odločajo mimo čebelarjeve želje in nabirajo medičino na tistih rastlinah, ki jim najbolj ustrezajo.

Znan je šolski primer, ko je čebelar pripeljal čebele na sončnično pašo. Panje je postavil na veliko polje sončnic. Čebele so veselo obletavale sončnice, nektar pa so nabirale na 3 km oddaljenem polju facelije. Ta med je bil torej med facelije, čeprav je vseboval veliko cvetnega prahu sončnic. Podobnih primerov lahko v praksi najdemo še veliko.

Laže je uganiti vrsto oziroma sorto medu z nekaterih intenzivnih paš, na primer akacije, oljne repice, hoje, smreke itd., še zlasti če je v rastlinski sestavi teh rastlin največ. V takem primeru čebelar z opazovanjem, kje čebele nabirajo medičino, navadno ugaane vrsto in tudi sorto medu. Seveda je tudi s tehnologijo poskrbel, da se med v panju ni mešal, torej je pred začetkom pridobivanja sortnega medu, to je pred začetkom take paše, temeljito izpraznil medišča. Čebelar torej označi med po svojem prepričanju, ki temelji na ustrezni tehnologiji in opazovanju, kje čebele po večini nabirajo medičino, zato se ne boji analize, ki bi lahko tudi ovrgla pravilnost njegove odločitve (produktivna odgovornost).

Po navadi želi čebelar dodatno označiti med glede na vrsto (gozdni ali cvetlični) in še zlasti glede na sorto (akacijev, lipov, hojev, smrekov itd.). Slovenija je znana po nekaj zelo kakovostnih sortah medu. Označba vrste in zlasti sorte je torej komercialna kategorija, katere posledica je tudi ustrezna cena.

Na podlagi česa se torej čebelar lahko odloči označiti vrsto medu po izvoru (cvetlični ali gozdni) in te označbe morebiti dopolniti še z navedbo določenih cvetov in rastlin ter vrstami izločkov (mane), kar v praksi razumemo kot sorto medu?

Nov državni pravilnik o medu – Uradni list Republike Slovenije, št. 30/28, 4, 1999 – pozna po izvoru dve vrsti medu: cvetličnega in maninega (gozdni med).

– Cvetlični med je pridobljen predvsem iz nektarja cvetov,

– med iz mane (gozdni med) je pridobljen predvsem iz izločkov živih ali od delov rastlin.

Isti pravilnik v 11. členu omejuje elektrolitsko prevodnost pri medu vrhunske kakovosti do največ 1,9 mS cm⁻¹, pri tem pa velja:

– cvetlični med: elektrolitska prevodnost je enaka ali manjša od 0,7 mS cm⁻¹,

– gozdni med, mešanica cvetličnega medu in gozdnega medu ter kostanjev med: elektrolitska prevodnost je večja od 0,7 mS cm⁻¹.

Zanesljiv kazalec vrste medu je torej elektrolitska prevodnost. Čebelarji, ki se bodo vključili v sistem kolektivne blagovne znamke za slovenski med, bodo ta podatek dobili ob izvedbi terenske analize. Preglednik za med bo namreč opremljen tudi z instrumentom za ugotavljanje elektroprevodnosti medu–konduktometrom, s katerim bo določil vrsto medu. Glede na to bodo čebelarji, ki bodo dali med v terensko analizo pregledniku za med v sistemu v blagovne znamke, dobili dokumentiran rezultat o ugotovljeni vrsti medu.

Za vse druge čebelarje pa velja, da mora navedba vrste medu odgovarjati resnični vrsti, saj le na ta način ne bodo zavajali porabnika. Ali se bo čebelar odločil za predhodno analizo ali ne, je stvar vsakega posameznega čebelarja. Vendar, če označi med glede na vrsto, mora ta označba tudi držati (produktivna odgovornost)!

Večji problem je označevanje medu po botaničnem izvoru. V 3. členu istega pravilnika piše: "Označbe vrste medu ... je dovoljeno dopolniti z navedbo določenih cvetov in rastlin, vrstami izločkov (mane), če je med pretežno iz navedenega izvora, če ima njihove fizikalne, kemične, mikroskopske in senzorične lastnosti." Po črki zakona bi morali pred označevanjem medu po botaničnem izvoru (sorta medu) opraviti vse omenjene analize. Verjetno ni čebelarjev, ki bi samo na podlagi senzorike z gotovostjo pravilno ugotovili sorto medu po botaničnem izvoru. Je tudi nekaj izjem. Tako je na primer lahko uganiti tipičen akacijev med. Tudi pregledniki za med v sistemu KBZ nimajo nobenih instrumentov za opravljanje tovrstne analize. Zato preglednik za med ne more določiti sorte medu, čeprav bi večina čebelarjev to želela. Čebelarji se bodo za dodatno označitev medu glede na sorto odločali sami in tudi sami odgovarjali (produktivna odgovornost). Možno pa je, da bodo dali med najprej v analizo, in to ne samo na cvetni prah, ampak še na druge kazalce, na podlagi katerih je rezultat nedvoumen.

Tako tudi laže razumemo, zakaj se v tujini že pojavljajo dodatne oznake, na primer: gozdno-cvetlični med, spomladanski cvetlični med, poletni cvetlični med, alpski med, gorski med itd.

Pravilno dodatno označiti med je torej kar zahtevna in odgovorna naloga. Zavedati se moramo, da je porabnik upravičen do poštene informacije. Rešitev omenjenega problema bi vsekakor bila poceni analiza. Nekaj bo k temu gotovo pripomogel projekt analiz slovenskega sortnega medu, ki ga po naročilu Čebelarske zveze Slovenije že začela izvajati Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Izkušnje naših čebelarjev

VAROA PO DVEH DESETLETJIH

Med naj ostane zdravilo

Ivan Jurkovič – Ljubljana

Varoa je nadloga slehernega čebelarja. Spremljali smo njen prodor z vzhoda in imeli smo jo, preden smo jo odkrili. Najprej smo šteli na vložkih odpadle samičke, nato prazne panje. Tudi po dveh desetletjih je še vedno tako. Veliko čebeljakov je ostalo za vedno praznih. Čebelarji so obupali in se navadili živeti tudi brez čebel. Sliši se: takrat je bilo lahko ... Čas pa nam ni prinesel samo varoe, ampak tudi veliko novosti. V dveh desetletjih tegob-s tem zajedavcem se je tudi čebelarjenje toliko spremenilo, da je celo lažje kot pred tem obdobjem, čeprav sicer čebelarji trdijo drugače. Treba je le uporabiti dosežke čebelarstva znanosti in prakse ter si pridobiti ustrezno znanje.

Naša čebelarstva posebnost – listovni AŽ panj – je pogosto vzrok, da so dosežki čebelarstva vede in napredek čebelarstva prakse pri čebelarjenju s temi panji, ki obstajajo le še pri nas in v manjšem obsegu v nekaj sosednjih državah, manj uporabni. Sami moramo namreč najti rešitve in le s težavo sledimo napredku. Čebelarji, ki so desetletja uspešno čebelarili na enako preprost način, vztrajajo pri veliki porabi časa na panj, kar ustreza čebelarjem ljubiteljem, teh pa je vse manj.

Pri iskanju rešitev za zatiranje varoe moramo vedno dajati prednost stroki, čeprav so jo čebelarji praktiki velikokrat prehiteli in tako rešili marsikatero čebeljo družino.

Tokrat bi rad na kratko prikazal način zatiranja varoe v mojem čebelarstvu. Že četrto leto pri tem ne uporabljam nikakršnih nevarnih kemikalij (kemoterapije), ki jih na žalost po Sloveniji tudi nekontrolirano prodajajo in uporabljajo. Moj način, ki je zahteval nekaj učenja in prakse, sestavljajo trije posegi:

- zatiranje varoe z mravljinčno kislino,
- zatiranje z oksalno kislino in
- narejanje mladih družin.

O tem sem v Slovenskem čebelarju že pisal, in sicer v člankih »Ne zamudite priložnosti« in v članku »Z mladimi družinami proti varozi«.

Vsi čebelarji že vedo, da je zatiranje varoe najuspešnejše, kadar v panju ni zalege. Tedaj je mogoče uporabiti tudi najmanjši odmerek zdravnega sredstva, ostanki spojin v vosku in medu pa bodo najmanjši možni.

Lastnosti **mravljinčne kisline** in njena uporaba so bile v Slovenskem čebelarju že velikokrat opisane. Že leta 1988 sta dala pokojni Dušan Medved in dr. Rihar v Slovenskem čebelarju, št. 4, in 5., dobra

navodila. V isti številki je tudi g. A. Rozman zapisal, da moramo imeti v obdobju, ko nas pesti varoa, vsaj polovico mladih, rezervnih družin.

Za zatiranje varoe z mravljinčno kislino sta se izoblikovala dva načina:

- *večdnevno oz. dolgotrajno učinkovanje z uporabo hlapilnikov, ki so pri nas zdaj precej v rabi, in*
- *enodnevno oz. kratkotrajno izhlapevanje, ki je dobilo oznako »šok terapija«; ta način uporabljam tudi sam in je sestavni del mojega postopka zatiranja varoe.*

Zatiranje varoe je tako pomembno, da je treba temu prilagoditi tudi način čebelarjenja, predvsem način prezimovanja. Če npr. družina prezimuje v enem prostoru na 10 satih, je lažje določiti odmerek zdravnega sredstva, npr. mravljinčne in oksalne kisline, potrebne so manjše količine, zatiranje pa je učinkovitejše. Tudi če uporabljamo strupene spojine, je onesnaževanje veliko manjše.

Šok terapija je način zatiranja varoe z mravljinčno kislino; pri tem načinu dodamo toliko kisline, da lahko izhlapi v enem dnevu. Način je hiter, preprost in poceni. Veliko je pomembnih dejavnikov, ki odločajo o tem, kakšen mora biti postopek, da bo učinkovit, da bomo uničili pričakovano število varoj na čebelah in zalegi in da čebelje družine ne bomo poškodovali, prizadeli ali celo uničili.

Vedeti moramo, da je mravljinčna kislina edino sredstvo, ki uničuje varoe na pokriti zalegi. Uporabljamo jo pri zunanji temperaturi od 15-30 °C in v dveh koncentracijah: 85-odstotni in 60-odstotni. Veliko let je minilo, preden je bila napisana ustrežna količina, ki je še dandanes samo okvirna.

Prehoda na uspešno zatiranje varoe z mravljinčno kislino ne moremo izvesti čez noč, potrebno je veliko praktičnega znanja oz. izkušenj, ki zahtevajo tudi nekaj žrtev. Osnovni oz. izhodiščni odmerek za en sat, zaseden s čebelami (LR, AŽ), ki ga že več let uporabljam, je 2,5 ml mravljinčne kisline, to je 25 ml za polno zasedeno plodišče 10-satarja. Spodaj uporabljam 85-odstotno mravljinčno kislino, zgoraj pa 60-odstotno. Če imamo npr. polno plodišče, deset satov čebel v AŽ panju in zaprto medišče, je osnovni odmerek spodaj 25 ml 85-odstotne mravljinčne kisline. Če imamo nad plodiščem še odprto in prazno medišče, bomo spodaj dodali še polovico te količine, skupaj torej 37,5 ml, če pa matična mreža ne pokriva vsega medišča, je bomo dodali nekaj ml manj.

Vplivi, zaradi katerih **povečamo** odmerek oz. dodamo več kisline:

- hudo napadena družina,
- vlažen zrak, senčno stojišče,
- pokladanje zvečer,
- veliko odprtega medu,
- pričakujemo padec temperature,
- mrežasto dno, razpokan panj,
- temperatura manj kot 20 °C,
- čebele se ne odzovejo.

Odmerek **zmanjšamo**, če:

- so panji na soncu,
- zdravimo zjutraj,
- pričakujemo zvišanje temperature,
- je reakcija čebel prevelika.

Kot **površine**, na katere nanašamo mravljino kislino, so se uveljavile: **pomivalna krpa (vileda), mehka lesena plošča in lepenka**. Zelo pomembno je, da uporabljamo vedno enake površine plošč, npr. 18 x 18 cm. Intenzivnost izhlapevanja je odvisna tudi od velikosti površine, na katero smo kislino nakapali.

Odločitev, ali bomo zdravili od zgoraj ali od spodaj, je odvisna od vrste panja in velikosti družine (eden ali dva prostora) ter od naših izkušenj. Odločitev o tem, ali naj varov zatiramo z mravljino kislino s šok terapijo ali s hlapilniki, mora vsak sprejeti sam. Verjetno je delo s hlapilniki preprostejše, manj je občutljivo, a je nekoliko dražje. Sam bi uporabil hlapilnike za končno zatiranje, ko bi želel, da matica preneha zalegati, prej pa bi uporabil šok terapijo.

Medeni venci nad zalego delujejo pri zdravljenju od zgoraj pozitivno, pod njimi se hlapi kisline bolj enakomerno porazdelijo. Če bomo naslednji dan, ko odstranjujemo plošče (krpe) iz panja našli na dnu nekaj mrtvih mladice in odraslih žerk, to še ni znak za preplah. Kislina mora izhlapati v enem dnevu – naslednji dan morajo biti plošče suhe in jih odstranimo iz panjev. Če kislina ni izhlapela, tudi ni bilo ustreznega učinka.

Poleg vseh navedenih vplivov pa je najpomembnejše opazovati, kako se čebelja družina odzove na dodano količino mravljinske kisline. Če čebele začnejo zapuščati panj oz. bežati iz njega, je odmerek prevelik in ga je treba zmanjšati. Če čebele ne reagirajo, zatiranje ne bo uspešno, zato je treba dodati večjo količino mravljinske kisline. Odziv čebel opazujemo pri več panjih; če se odzovejo pravilno, zatiranje nadaljujemo.

Če boste naslednji dan poskusili nepokrit med v satju, boste začutili kislast okus, vendar se to kmalu spremeni.

Mravljinska kislina mora postati sredstvo za zatiranje varoe v vsakem čebelarstvu. Z njo lahko po točenju zmanjšamo število varoj in se nam ni treba bati, da bodo naši panji jeseni prazni. Ne sme se vam zgoditi, da boste nepripravljeni spoznali, kako kemikalije, ki jih uporabljate, ne delujejo več ali da je v vašem medu nedopustna količina zdravju škodljivih substanc!

Tudi uporaba **oksalne kisline** dobiva v boju proti varoi v Evropi vse večji pomen. Uporabljajo jo že v skoraj vseh konceptih zatiranja varoe; priporočajo jo Charriere, Imdorf, Fluri, Rihar in tudi Liebig, ki navaja, da je v 1 kg medu od 10-100 mg (in tudi več) oksalne kisline. Številni **zatrjujejo, da pri pravilni uporabi za čebele ni škodljiva**. Po zatiranju varoe z oksalno kislino doslej ostankov oksalne kisline niso našli ne v medu ne v vosku in tudi ne v drugih čebeljih pridelkih. Nekaj člankov, objavljenih v naši reviji je posebej poudarjalo strupenost oksalne kisline, vendar pri tem ni bila opravljena primerjava z drugimi sredstvi za zatiranje varoe, npr. s cumafosom, ki ga najdemo v perizinu. K temu je treba še povedati, **da je skoraj vsako zdravilo tudi strup, če ga uporabimo v preveliki količini. Prepričan sem, da bi bilo pri nas, če se ne bi bali oksalne kisline, veliko manj praznih panjev.**

V Švici je raziskovalni center za čebelarstvo v Bernu že leta 1998 predlagal registracijo oksalne kisline za uničevanje varoe. Odredba Evropske unije št. 1804/99, izdana 19. 7. 1999, v državah članicah dovoljuje uporabo oksalne kisline (Haupt, DBJ, 10/2000). Uporabo oksalne kisline dovoljujejo: Belgija, Italija, Danska, Francija, Nizozemska, Norveška, Švedska, Švica, Španija (Buchler, I. F., 11/2000). **Bo to dovolj, da bodo tudi slovenski čebelarji začeli uporabljati ta najučinkovitejši in najcenejši varodil – oksalno kislino?**

Vse več čebelarjev, ki uporabljajo oksalno kislino, potrjuje njeno učinkovitost in preprosto uporabo.

Pri pršenju po satih in metodi kapanja je nastal tudi način zatiranja, primeren za AŽ panje: sat ob čebeljem gnezdu potegnemo iz panja, nato lahko sate razmikamo oz. listamo ter mednje pršimo 2,5- do 3-odstotno raztopino dihidrata (soli oksalne kisline). Količina kisline naj bo enaka, kot bi pršili posamične sate, tj. 5-6 ml za polno zasedeno ulico oz. razmeroma manj. Oksalna kislina je manj učinkovita, če je v panju zalega. Čebelar E. Haupt (DBJ, 10/2000) trdi, da je možno samo z enkratnim zimskim zatiranjem z oksalno kislino in prirejenim načinom čebelarjenja ter brez uporabe nevarnih substanc in mučenja čebel z mravljinsko kislino doseči, da varoa ne preseže praga škodljivosti. Ob uporabi tega načina zatiranja že štiri leta nima nobenih izgub.

Ugotovili smo, da so stroški zatiranja z oksalno kislino manjši od cigaretnega dima, s katerim pri pršenju kadilci mirijo čebele. Lanska jesen je bila za uporabo oksalne kisline idealna, čebele so bile tri mesece brez zalege (če družine niso prelegale in če niso bile odete, kar podaljšuje zaleganje), vreme pa ugodno. »Slaba« lastnost oksalne kisline je, da je zelo poceni in je noče nihče prodajati in preprodajati, zato je tudi ne propagirajo.

Stopnja učinkovitosti zatiranja z oksalno kislino je tem večja, čim drobnejše so kapljice kisline (Ritter). Vnašanje oksalne kisline in tudi drugih kemikalij v panj z zamegljevalci je nevarno. Delujejo pod pritiskom, zato kemikalije (pršila) uhajajo iz panja. V tem primeru ne uničujejo samo varoe v panju, tem

več zastupljajo tudi izvajalca, če ni zavarovan, panj in okolico (Liebig), zato zamegljevalce odsvetujejo.

Zdaj v praksi preizkušajo še način uporabe oksalne kisline z izparevanjem. Razvili so napravo, ki jo v panj vstavijo skozi žrelo. Segrevanje dosežejo z električno energijo iz avtomobilskega akumulatorja, potrebna temperatura je več kot 102 °C. Zagotavljajo, da pare uničijo do 99 odstotkov varoj; postopek je hiter in poceni. Ne deluje tako kot zamegljevalci pod pritiskom, zato za izvajalce ni nevaren. Morda ga bomo lahko uporabili že prihodnjo jesen. Priporočam, da bi ta način uporabe raziskali tudi pri nas.

Vsekakor pa moramo pri delu z oksalno in mravljično kislino in pri zatiranju varoe z vsemi drugimi aktivnimi sredstvi upoštevati predpisana navodila.

Zavedajmo se, da lahko tedaj, ko so čebele brez zalege, tj. pozno jeseni, v nekaj minutah naredimo proti varoji več kot v vsem preostalem, aktivnem času čebelarjenja.

Z oksalno kislino zatiram varoo že četrto leto in z njo dopolnjujem poprejšnje zdravljenje družin z mravljično kislino, in sicer tako, da mravljično kislino uporabljam po glavnem točenju, oksalno kislino pa konec oktobra, novembra ali decembra.

Po lanskem poznopoletnem zatiranju z mravljično kislino je odpadlo 30-1000 varoj na panj, po zatiranju z oksalno kislino pa še približno toliko. Končna napadenost družin je razvidna iz naravnega odpada varoj: v 20 dneh (od 10. do 30. decembra) so v desetih panjih odpadle povprečno po tri varoe oziroma 0,01 varoa/dan – naravno odmiranje. Pri čebelah nisem opazil nobenega negativnega vpliva.

Čeprav bodo ta navodila za zdravljenje družin z oksalno kislino prispela do čebelarjev (za to čebelarstvo leto) prepozno, želim opozoriti še na tretji pomemben in uspešen poletni ukrep v boju proti varoi.

Narejanje mladih družin je dobilo v obdobju čebelarjenja z varozo še večji pomen. Postalo je enako pomembno kot sredstva za zatiranje. Poleg tega da so čebele narejencev manj napadene z varoo, imajo tudi manj klic oz. povzročiteljev drugih bolezni: hude gnilobe, noseme, poapnele zalege; imajo mlado matico in mlado satje. Narejamo jih lahko od konca aprila do začetka avgusta. Narejanje mladih družin zahteva veliko občutka. Od razvitosti oz. moči pridobitnih družin je odvisna količina odvzetih čebel in zalege. Če postopamo strokovno, pridobitnih družin ne bomo oškodovali, ostale bodo v delovni vni in imeli bomo še večje pridelke. Kdaj bomo narejali nove družine? Npr:

– *konec aprila, maja in junija bomo odvezemali čebele in s tem preprečevali rojilno razpoloženje,*

– *po končani spomladanski paši, v brezpašnem obdobju, da ne bodo posedale v brezdelju,*

– *takoj po zadnjem, poletnem točenju, npr. po koštanjevi paši, ko ni pričakovati druge bere, da ne bodo v brezdelju čakale konca in ropale po drugih panjih.*

Pri odvezemanju zalege moramo misliti tudi na to, da bo družina ob naslednji paši imela dovolj čebel.

Narejanje ometencev – umetnih rojev zahteva v tehnologiji AŽ čebelarstva nekaj več dela, priprav in poguma. Če varoj ne želimo prenašati v narejence, jih moramo narediti kot ometence ali s čebelami na satju brez zalege. V obeh primerih varoe na čebelah zatremo, preden ustvarimo narejence.

Pri čebelarjenju v AŽ panjih nastane problem, ker je zelo nerodno delati ometence npr. s pol kg čebel v AŽ panju in jih nositi na novo, 3 km oddaljeno stojišče. Še bolj nerodno pa jih je jeseni nositi nazaj, na mesto starih družin, in jih vstavljati v skladovnice čebelnjakov, na mesto starih panjev. Tudi če bi to hoteli, je za izvedbo tega potrebno dvojno število že tako predragih AŽ panjev. Pomagamo si lahko tako, da si naredimo enoprostorne 10-satarje – **polovičarje**. Najlažje in najceneje jih naredimo iz starih AŽ panjev; če jih v višini matične rešetke horizontalno prežagamo, dobimo iz enega dva enoprostorna panja, oba pa potrebujeta le še pokrov. V 9- ali 10-satarje vsajamo družine, ki imajo do jeseni za razvoj dovolj prostora. Odločimo se, kako bomo panje odpirali – od zgoraj alizadaj –, in temu primerno prilagodimo pokrov panja. V obeh primerih se družine enako razvijajo, če jih krmimo s primerno količino tekoče hrane. Na ta način koristno uporabimo prazne, stare AŽ panje, ki jih je povsod dovolj.

Zaboje za ometanje si izdelamo tako, da jih je mogoče vstaviti zadaj med stenje panja. Loputa naj se odpira navznoter. Tudi iz zaklade naredimo enega ali dva zaboja za narejanje ometencev, tako da zgoraj izžagamo odprtino za ometanje, namesto rešetke pa vstavimo loputo, ki naj se odpira navznoter. Navezano na vrstico jo potegnemo in odpremo čebelah dostop do matice, ki smo jo pred tem vzeli iz narejence in zaprto s pogaoč dala na satnik, na katerem želimo, da začnejo čebele graditi gnezdo. Čebele same zlezajo k matici, pretresanje ni potrebno in tudi izgub čebel ni.

Narejence damo za dva do tri dni v temno klet, nato jih preselimo 3 km stran od čebelnjaka in vsaj km stran od drugih čebel, da ni naleta varoj in da do poznojesenskega zatiranja ne bodo potrebni nikakršni posegi.

Predvsem čebelarji, ki čebelarijo s klasičnimi AŽ panji brez zaklad ali povezav in imajo v obdobju največjega razvoja premajhne panje, lahko z odvezemanjem čebel in zalege, preprečujejo rojenje, povečajo donos in s tem zmanjšajo pritisk varoe v plemenjakih.

Narejence ometence ali narejence s čebelami na satju brez zalege popršimo z oksalno kislino in jih tako očistimo varoj.

Na podlagi izkušenj lahko trdim, da če zatiram varozo tudi po tem – **alternativnem konceptu** – varoza ni več problem, potrebujem le nekaj več znanja. Umiranje čebel zaradi varoe je le še naključno. Prav tako ni več treba uporabljati za zdravje škodljivih sredstev, ki puščajo ostanke v medu in vosku. Z mravljično in oksalno kislino ter z ustreznim načinom čebelarjenja je mogoče napadenost čebeljih družin ohranjati pod stopnjo škodljivosti.

Zadostovala bi celo samo eno poznojesensko-zimsko zdravljenje z oksalno kislino in prilagojena tehnologija čebelarjenja, če bi to organizirano izvedli vsi. Zakaj tega ne naredimo?

Rezistenca, odpornost varoj na uporabljene učinkovine, se je pojavila, kot smo to tudi pričakovali.

Čebelarjem so začele znova propadati družine. Iz razočaranj in obupa segajo po vseh sredstvih, ki so jim dostopna. Nekateri celo ne vedo, katero sredstvo uporabljajo. Dobili so ga od »nekoga«, ki jim je zatrdil, da je učinkovito. Številni ga uporabljajo celo med pašnim obdobjem, saj ne vedo, da je topno v vosku, zato se ostanki nabirajo v vosku in prehajajo v med. To velja predvsem za perizin (cumafos). Na našem tržišču še ni tovrstne kontrole, zato tudi o stanju lahko le ugibamo. Če sami ne bomo zmogli preverjati uporabe strupenih kemikalij, se nam lahko zgodi, da jih bodo ugotovili evropski inšpektorji, ki prežijo nad uvozom naših pridelkov. Za zdaj pa še sami ne vemo, kakšen med uživamo.

Veterinarji s premajhnimi pristojnostmi, plačani za zdravstveno varstvo slovenskega čebelarstva, se nikomur ne vsiljujejo. Njihovi strokovnosti in izdelanemu konceptu za zatiranje varoe ne moremo oporekati. Število umrlih družin je tudi dokaz, da premalo čebelarjev uporablja njihovo pomoč. Kljub temu ni slišati, da bi se zaradi tega zelo pritoževali.

Kar nekaj let smo poslušali optimistične napovedi o uspehih pri vzreji odporne čebele. Pogrizene glave in potrgane noge varoj so vzbujale optimizem za vzrejo na varoo odpornejših družin. Izračunali so že tako imenovani »kilerfaktor« in nekateri so naselili ter kupovali drage matice s temi lastnostmi. Obsežen projekt z 200 čebeljimi družinami, ki so ga izvedli nemški in avstrijski inštituti skupaj z zagrebškim poletni 1999 na hrvaškem otoku Unije, kjer so prepustili čebele »naravi«, da bi preživele vsaj ena odporna družina, ni bil uspešen. Družine so pomrle in potem je vse utihnilo do objave članka Inštituta za čebelarstvo iz Frankfurt na Maini s podpisi dr. Koenigerja, dr. Berga, dr. Fuchsa in čebelarskih mojstrov Worobiča in Ullmanna. Članek z naslovom **»Ruske čebele iz ZDA v primerjavi z Apis mellifera carnica iz Oberusella«**. Evropski znanstveniki so se zbal za usodo evropske Apis mellifere, predvsem avstrijske carnice in naše kranjice, v katerih vzrejo so vložili veliko dela in denarja.

Marca 2000 je ameriški znanstvenik dr. Rinderer na kongresu na Tajskem sporočil, da so strokovnjaki ministrstva za kmetijstvo ZDA na potovanju po Sibiriji odkrili na območju Primorje, 200 km od Vladivostoka, **čebele (apis mellifera), ki so brez zdravljenja preživele dolgotrajno napadenost z varoo**. Nekaj sto matic so uvozili v ZDA in jih po karanteni dve leti preizkušali in primerjali s carniko. V tem obdobju so se na carniki zelo razmnožile varoe in družine so propadle. Tudi na ruskih čebelah so se raz-

množile varoe, vendar jih je bilo za več kot polovico manj kot na carniki; te čebele so preživele (kaj se je zgodilo po štirih letih, ne povedo).

Omenjeni nemški raziskovalci so od svojih kolegov iz ZDA dobili matice ruskih čebel. Preizkusili so jih v obdobju od 23. maja do 14. avgusta 2000. Ugotovili so, da se je število varoj na carniki v tem obdobju povečalo na 1,83, na ruski čebeli pa se je zmanjšalo na 0,84. Raziskovalcem se je z objavo rezultatov zelo mudilo, zato lahko le trdijo, da so ruske čebele odpornejše. Kljub temu se raziskave nadaljujejo.

Junija 2000 je ruske matice iz ZDA uvozil tudi neki nemški čebelar in dobil tudi licenco za njihovo prodajo. Pod geslom »Čebelarstvo brez varoe« stanejo pri zastopniku v Nemčiji: ličinka 4 DEM, zrel matičnik 25 DEM, matica, oplojena na plemenilni postaji, 180 DEM, umetno oplojena matica 600 DEM, originalna uvožena matica pa 1800 DEM.

Prav na kongresu o carniki v Borovljah pa me je zaskrbelo, bo naša kranjica še dolgo rojila. Obsežne reklame prirediteljev v Slovenskem čebelarstvu so privabile v Borovlje veliko avtobusov, polnih slovenskih čebelarjev. Manj smo slišali in videli, kot smo pričakovali. Tega še omenjal ne bi, a realnost na robu prireditve je bila drugačna. Številni, ki nenehno poslušamo slavošpeve o **naši** kranjski čebeli, smo dojeli, da živi še daleč naokrog naše dežele. V tujini se hvalijo z velikimi dosežki vzreje in tako prodajajo matice carnike štiri do petkrat dražje kot slovenski vzrejevalci kranjice. A do kdaj še?

Ko sem v steklenem paviljonu čakal na vstop v Muzej carnike v Kožentavru, se je zgodilo, kar bi najmanj pričakoval, še posebej v kraju tako velike in pomembne prireditve in v zibelki kranjske čebele. Gospa v steklenem paviljonu, ki je prodajala karte, je imela še eno posebno dolžnost. Z upognjeno revijo v roki se je sprehajala in z njo tolkla po čebelah, ujetih na šipah znotraj paviljona: »Že spet ena«, je udarila po čebeli in na pol živo dala v škatlico. Obsojena so bile, ker so imele po dva rumena obročka na zadku, bile so **buckfaške** čebele. Takoj mi je bilo jasno, da so družine buckfaških čebel naseljene v neposredni bližini muzeja kranjske čebele, na naši meji, pred našimi vrati. Prav gotovo bomo prihodnje leto lovili čebele z rumenimi obročki tudi v Zgornjedravski dolini, morda med Apimondio tudi že v Ljubljani.

Naslednji dan smo se v Wolfsbergu srečali s poklicnimi avstrijskimi čebelarji, ki imajo polovico čebelijih družin (druga polovica je v lasti ljubiteljev). Po njihovih trditvah ima že vsak poklicni čebelar veliko buckfaških čebel, katerih donos naj bi bil zaradi manjše rojivosti za petdeset in več odstotkov večji od carnike.

Do kdaj bomo lahko še trdili, da imamo na »Kranjskem« samo kranjsko čebelo? Nam bo to uspelo? Kdo nas bo o tem prepričal in kdo bo to financiral?

Varoa in tržno gospodarstvo spreminjata tudi čebelarstvo.

IZPOPOLNJENA PANJSKA ENOTA ŠUČEB – REZULTAT NOVIH UGOTOVITEV

Lado Šušteršič – Medvode

Panjska enota, ki je vgrajena v zlojliv čebelnjak iz letnico 1997, še vedno stoji prazna na dvorišču in za zdaj še ni pripravljena za naselitev s čebela-mi. Uporabljam jo le kot prototip, v katerem poprav-ljam in izpopolnjujem stvari, ki jih potem vnašam v že naseljene enote. Vsako leto po končani sezoni spreminjam in izpopolnjujem stvari, ki so se v prak-si pokazale koristne. Iščem nove ideje, tako z vidi-ka lažjega in učinkovitejšega upravljanja kot z vidi-ka možnosti večjih donosov. O enoti šučeb sta bila v reviji Čebelar objavljena že dva članka (leta 1997 in 1998), zaradi izboljšav v zadnjih letih pa sem se odločil da opišem še novosti.

Če drži teza, da je za večje donose potreben panj, katerega prostornino lahko krčimo in širimo v skla-du z razvojem družine, v kar verjamem, potem je po mojem mnenju panjska enota šučeb, kot sem jo poimenoval, po tem merilu prav gotovo na prvem mestu med listovnimi panji.

Pri pridobitnimi panjih jo lahko širimo z 12 na 48 oziroma 68 satov, 7-satne enote pa s sedem na 28 satov AŽ mere.

Enota je sestavljena iz štirih 12-satnih oddelkov, štirih doklad oziroma kaset po pet satov in štirih od-delkov po sedem satov oziroma iz skupaj 96 satov AŽ mere ali približno toliko kot pet AŽ panjev 10-satarjev.

Pri oblikovanju panjske enote mi je bilo najpo-membnejše vodilo zagotoviti dovolj prostora v panju in močne družine. Ker za močne družine potrebuje-mo tudi veliko čebel, sem enoti dodal še štiri 7-sat-ne enote, v katerih imam rezervne družine, ki jim odvezam pokrito zalego in jo pred medenjem do-dajam pridobitnim družinam v 12-satnih oddelkih.

Nekaj let prakse pa je pokazalo, da zadostujeta dve 7-satni družinici v dveh oddelkih (vsaka na 14 satih), od katerih lahko izrabim od tri do šest satov zalege za okrepitev pridobitnih družin, vendar naj-pozneje do začetka maja. Družinici nato dražilno kr-mim, tako da se do medenja kostanja močno razvi-jeta vsaka v svoji etaži. Petnajst dni pred začetkom kostanjeve paše odstranim zgornjo matico in druži-ni združim. V oddelku 4 lahko vzgojim novo matico, sicer pa sta oddelka 3 in 4 namenjena medišču.

S tako pripravljeno družino lahko ustvarim donos, ki ne bo slabši od donosa pridobitne družine. Kako veliko bo medišče oz. plodišče, je odvisno od čebe-larjeve odločitve in pašnih razmer.

Za naslednje leto pa se odločimo, koliko pomož-nih družin bomo potrebovali, saj enoto lahko znova preuredimo v 7-satarje.

In zakaj je enota šučeb zgrajena po regalnem si-stemu?

– Najpomembnejša funkcija, to je širjenje oz. kr-čenje gnezda, je najlažje izvedljiva v regalnem siste-mu predvsem zaradi mer, ki jih je treba upoštevati pri izdelavi tega panja. Še posebej pride to do izra-za v vertikalni razdelitvi razvojnih oddelkov, saj mo-ra biti plodišče čim bolj strnjeno, to pa je v drugih listovnih panjih težko izvedljivo. Presledek med sati oddelkov, ki nastane zaradi nosilnih palic, je v tej enoti minimalen (10 mm) in ne ovira matice pri za-leganju. Distančnik med dvema oddelkoma plodiš-ča nima nobene pozitivne vloge, razdalja med sati, če ga vstavimo, ni zato nič manjša (pribl. 3,5 cm), zmanjša le možnost gradnje voščenih prizidkov. Te-žava pri večanju prostornine v listovnih panjih z na-kladami ali sestavljanjem več panjev v eno enoto je po moji domnevi prevelika razdalja med sati spod-nje in zgornje etaže in oviran prehod čebel skozi ve-he.

– S premeščanjem različnih pregradnih vložkov med štirimi oddelki (matična mrežica, prekrivni vlo-žek, distančnik, mrežasti vložek) si lahko privoščim različne načine čebelarjenja v listovnih panjih, lahko pa tudi čebelarimo po sistemu nakladnega pa-nja (dvomatični sistem).

– Za razvoj družin je odločilnega pomena dovolj veliko plodišče, to pa v moji panjski enoti ni prob-lem. Plodišče lahko povečamo z 12 na 24 satov s približanjem (dvigom) satja iz spodnjega oddelka k zgornjemu in z odstranitvijo matične mrežice. Upo-raba distančnika pride v poštev samo v mediščnih oddelkih, v plodišču pa je po moji presoji velika zmota. Matica zelo nerada prehaja prek večjega razmi-ka, še posebej če je gnezdo zgoraj. Brez čebelarje-vih ukrepov in prestavljanja satja bo roj kaj kmalu visel na veji.

– Zagotavljanje odlične mikroklimе. Enota je kot celota izolirana s izolacijskim materialom, medseboj-no ogrevanje je zelo dobro, še posebej pa razvese-ljujeta spomladanski razvoj in majhna poraba hra-ne.

– Zazimljenje ni potrebno, vrata nadomešča 4 cm debela penasta guma, tako poleti kot pozimi.

– Za obilico zraka je poskrbljeno s širokimi dvoj-nimi žreli (medišče/plodišče).

– Vsak oddelek ima pitalnik iz pleksi stekla za 2,5 l krmilne tekočine. Možno je tudi dražilno krmljenje z vedri po 2 ali več litrov ali s pogačo, ki jo vstavi-mo pod gnezdo.

Zadnja novost, ki sem jo prevzel po članku v Slo-venskem čebelarju (10/93), pa je možnost prede-lave kristaliziranega medu v satju (fototaktična me-toda – rop znotraj istega panja). Tudi za to je bilo v moji panjski enoti dovolj prostora. Potrebne so bile

le nekatere spremembe, predelave in kar nekaj dela.

Priznati moram, da še nisem vsestransko preizkusil tega postopka, vendar sem prepričan, da se bo obnesel. Delni poskusi so me ohrabili in upam, da izgubljen čas in delo ne bosta ostala brez uspeha.

Največje koristi pa si obetam pri spomladanskem dražilnem krmljenju po fototaktilni metodi z zimsko hrano. Vedno sem se spraševal, ali naj zimsko hrano, to je sladkor, pomešan s cvetličnim medom, iztočim. Prepričan sem, da veliko čebelarjev igra prav na to karto. Zaradi tega bo medu sicer manj, bo pa zato res čisti spomladanski med. Hkrati bo na ta način omogočen burnejši razvoj družin.

Ker sem v izdelavo panjske enote vložil veliko dela in sem zamisel tudi udejanil, se mi zdi škoda, da ne bi zaživela v praksi. Že večkrat sem nemu iz

med članov komisije za tehnologijo pri ČZS predlagal, naj komisija za tehnologijo pri ČZS strokovno oceni enoto in to naj bi se, kot sem obveščen, zgodilo še to zimo.

Poudarjam, da so bila vsa moja prizadevanja usmerjena predvsem v izdelavo panjske enote, ki bi na enem mestu omogočala različne načine čebelarjenja in manjšo porabo časa.

Kakšen bo donos v primerjavi z drugimi panji (vprašanje mi je zastavil član komisije pri ČZS), pa je odvisno od iznajdljivosti in prizadevnosti čebelarja ter od načina čebelarjenja, ki ga bo čebelar glede na pašne razmere izbral. Še tako dober panj pa brez čebelarjevega dela ne pomeni veliko. Če vas stvari podrobneje zanimajo, me lahko pokličete po telefonu, da se dogovorimo za obisk in demonstracijo. Moj naslov je: Lado Šušteršič, Čelešnikova 20, 1215 Medvode, tel. 01 361 11 73.

Šuščeb enota je pravi okras vrta.

Pogled na del enote, ki jo sestavljajo štiri oddelki.

ZA LJUBITELJSKE ČEBELARJE, KI IMAJO VESELJE ZA POSKUSE

AŽ panj – »majhen velikan«

Marjan Debelak

Po mojem mnenju je AŽ panj povsem uporaben za veliko večino naših, predvsem ljubiteljskih čebelarjev, ki se ga prav zato tako zvesto oklepajo. Verjetno pa je ta panj, kakršen pač je, vendarle premajhen za intenzivno pridelavo medu. Razmeroma počasi se čebelarji zavedajo, da je mogoče z razmeroma majhnimi dopolnili in preureditvami tega panja čebelariti tudi z največjo panjsko prostornino, če je potrebno! Kot sem nekoč že napisal, bi si ga, po mojem mnenju, slovenski ljubiteljski čebelarji zaradi njegove velike prilagodljivosti in uporabnosti ter zaradi naših posebnih razmer, v katerih čebelarimo, morali izmisliti, če ga ne bi že imeli. Dokazov za to trditev je več kot dovolj. Spomnimo se na uspešne prostorninske povečave (na primer zaklade, doklade), ne da bi pri tem spreminjali osnovni AŽ panj, ter na prav tako uspe-

šne in preproste povezave teh panjev (na primer sistem AŽ MAKSI) v poljubno velike panjske enote.

Res pa je, da listovni panji, med katere sodi tudi AŽ panj, kljub povečani oz. zelo veliki prostornini, niso primerni za popolnoma avtomatiziran tako imenovani industrijski način čebelarjenja na med, kot ga poznajo po svetu, po količini pridelanega medu pa se jim z najnovejšimi izboljšavami (povečavami) lahko kar precej približajo.

Tokrat se, **samo zaradi izvedbe predlaganega poskusa**, vračam na izhodišče, na čebelarjenje s tem panjem, kakršen je, torej brez povečav. Tudi tu namreč po mojem mnenju nismo izčrpali vseh možnosti! Ta zapis povezujem z mojimi članki o večmatičnem protirojtnem čebelarjenju in z vabilom vsem našim čebelarjem, ki imajo veselje do odkrivanja nez-

nank, za sodelovanje pri preverjanju doslej ugotovljenih in objavljenih rezultatov raziskav protirojnih učinkov večmatičnega čebelarjenja.

Večina čebelarjev, ki so se že pridružili tem poskusom ali bi to morda še želeli, čebelarji z AŽ panji na običajen način, zato poleg že objavljenih načinov protirojnega večmatičnega čebelarjenja v velikoprostorski rabi AŽ panjev pogledajmo še to, kako bi poizkus izvedli **v običajnem AŽ panju in z običajnim čebelarskim znanjem in pripomočki**. Seveda so k poskusu vabljeni tudi vsi drugi čebelarji, ki ne čebelarijo z AŽ panji. Ti bodo raziskavo pač prilagodili svojemu panjskemu sistemu.

V nadaljevanju tega sestavka prikazani postopek bo razkril, da z tem panjem lahko čebelarimo v poljubno velikih AŽ panjskih sestavljankeh. Videli bomo, kako z večmatičnim čebelarjenjem tudi pri običajni rabi AŽ panja lahko dosežemo nenavadno dobre rezultate, ki se v čebelarstvu merijo predvsem z večjo bero medu in zmanjšanjem nujnih opravil, torej s prihrankom časa, ta pa je tesno povezan z obvladovanjem težav, povezanih z rojvostjo čebeljih družin.

Poskus začnemo na podlagi raziskovalne predpostavke - ta je po mojem mnenju v čebelarski vedi dokaj nova ali v najboljšem primeru vsaj premalo znana - namreč, da čebelja družina z dvema zalegajočima maticama (ali z več maticami) ne roji!

Ker doslej kljub nekaterim posamičnim in naključnim uspehom, še nis(m)o odkrili zanesljivih postopkov, kako pripraviti matice do tega, da se ne bi sprijele na življenje in smrt, če se znajdejo skupaj, jih moramo v istem panju, vsako skupaj z njeno zalego, **ločiti z matično rešetko**.

Naslednji raziskovalni pogoj je, da moramo kljub ločitvi z matično rešetko vzpostaviti v panju **čim tešnejše sožitje in zlitje posameznih gnezd v enotno večmatično(!) družino**. To dosežemo v običajnem AŽ panju z dvema gnezdoma enega nad drugim, med katerima je matična rešetka, tako da so čebele obeh gnezdov tesno skupaj, da se združujejo in mešajo iz vseh ulic. Tako so prisiljene skupaj uporabljati in stražiti **samo eno**, v našem primeru spodnje **panjsko žrelo**.

Najpomembnejša posledica učinkovite združitve dveh ali več čebeljih skupnosti z vsemi njihovimi matičnimi in drugimi feromoni ter drugimi sredstvi in načini (ne)sporazumevanja čebel, ki jih izrabljamo v naši raziskavi, je **popoln protirojni učinek**. Vsaj upajmo, da je tako! Ko bomo vsi skupaj to domnevo preverili še v široki praksi, bomo zanesljivo vedeli in bilo bi prelepo, če bi bilo res!

Kako naj se lotimo tega poskusa?

Potrebuje normalno čebeljo družino, ki smo jo prezimili v plodišču (spodnji etaži) AŽ panja, in pomožno družinico v manjšem, recimo petsatnem panjiču.

Proti koncu aprila, vsekakor pa prej, preden katera od teh družin z zaleženimi matičniki sede na roj, naredimo naslednje:

1. Odpremo medišče (gornjo etažo) AŽ panja in matično rešetko prekrijemo s preluknjanim časopisnim papirjem. Mediščno žrelo ostane zaprto!

2. Na sredino medišča prestavimo iz pomožne družinice nekaj, recimo vsaj tri ali štiri sate z zalego, matico in čebelami. Etažo izpopolnimo s starejšimi sati iz omare (če imate po mojih opisih, objavljenih v Slovenskem čebelarju, 1997/1, str. 8-9, narejene **široke AŽ sate**, ki jih matica ne zalega, pa seveda kar te!) in v sat, ki je ob satu zalege, vbrizgamo nekaj sladkane vode.

3. V pomožni, zdaj oslabilni brezmatični družinici pustimo zaležen sat, v katerem so jajčeca. Levo in desno od njega vstavimo medena sata iz shrambe, preostanek prostora pa zapolnimo s »slepimi« sati.

Ko smo vse to postorili, samo opazujemo, ali zadeva poteka po predvidevanjih:

V AŽ panju sta se družini hitro spoprijateljili. Obe matici zalegata, kolikor jima dopuščajo primerne prazne celice, tako da je panj še pred glavnimi pašami nabit s čebelami. **V nobenem gnezdu družina ne sede na roj**. Medene zaloge začnejo izpodrivati zalego, predvsem v gornji etaži, in čebelar lahko odvzema pokrite medene sate brez zalege.

V pomožnem panjiču (petsatarju), v katerem je ostalo in v katerega se je vrnilo kar precej, predvsem starejših čebel, se je sprašila mlada matica iz zasilnega matičnika, ki je povsem podoben rojnemu ali prelegalnemu, če smo peti dan od opisane posega odstranili vse starejše, do tedaj že pokrite matičnike na edinem zaleženem satu, ki smo ga pustili družinici, in so čebele vzredile matico iz najmlajše čebelne zalege.

Glejte tudi risbo!

Če bo vse tako, kot je opisano, predvsem pa brez rojenja, si lahko čestitamo!

Če pa bi kakšna ali celo obe **na ta način** združeni družini v AŽ panju le sedli na roj, bi bilo nadvse zanimivo natančno opazovati, kako bi to rojenje potekalo. Kolikor vem, kaj takega namreč še ni bilo opisano in tudi pri mojih dosedanjih poskusih se to ni zgodilo. Vsekakor pri tem poskusu tudi v najslabšem primeru nimamo česa izgubiti, lahko pa veliko pridobimo.

Poglejmo še, kako bi ob uspešno končanem poskusu sklenili čebelarjenje v tej večmatični združbi. Če se s tako urejeno družino v AŽ panju prebijemo čez celo rojno obdobje brez rojenja, torej nekako do sredine julija, smo poglavitni del poskusa končali z odliko. Če se v naravi še vedno pojavlja paša (hoja in druga drevesna mana, škrtat ...), vztrajajmo s tako panjsko ureditvijo do konca izdatnih paš in vesele polnimo posode z medom iz odvzetih ter iztočenih satov. Kaj bomo s preobilno medeno bero, je seveda drugo vprašanje! Pomnimo pa, da je v večini Slovenije september zadnji mesec, v katerem moramo čebele nakrmiti za zimo.

Pred krmljenjem za zimo obe družini v AŽ panju združimo v spodnji, plodiščni etaži in izpraznimo me-

dišče. To naj bo dostopno čebelam vse do tedaj, ko se začnejo stiskati v zimsko gručo. Združitev opravimo tako, da gnezdo spodnje družine pomaknemo na eno stran, v izpraznjen prostor na drugi strani pa postavimo zaležene sate z matico iz gornjega gnezda. Vmes lahko vstavimo lep sat s cvetnim prahom in medom, sicer pa prepustimo čebelam odločitev, kaj bodo počele z dvema maticama.

Tudi tukaj smo na pragu zanimivih ugotovitev! Bodimo radovedni in ugotovimo, **ali bosta morda spomladi skupaj zalegali obe matici!**? To se je samo po sebi nekoč že tudi pripetilo mojemu čebelar-skemu prijatelju Henriku, ko sta stara in preležena mlada matica dve leti živeli in zalegali skupaj - brez rojenja! O tej stvari sem že pisal in z Igorjem Frančičem tudi to še vedno preizkuša. Končnega odgovora pa še ni.

Pomožna družinica v petsatarju se je čez poletje z mlado matico znova okrepila in je sposobna za dobro prezimitev.

Krog je sklenjen in prihodnje leto lahko začnemo znova, obogateni za zanimive izkušnje. Pri čebelarjenju ni dolgočasja!

Na koncu - upajmo uspešnega - poskusa dosežemo:

1. Čebele kljub največji moči in stiski s prosto-

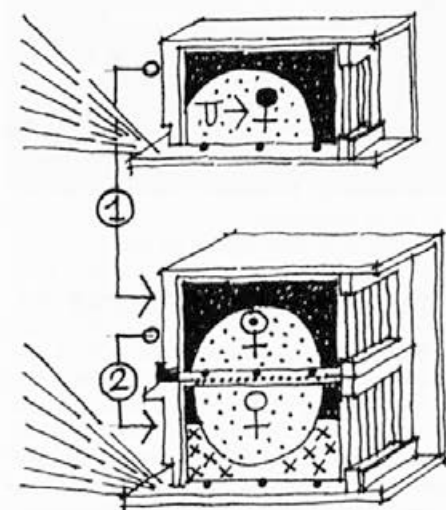
rom ne rojijo! Kakšno olajšanje za čebelarja, kolikšen prihranek časa in koliko manj dela s čebelami!

2. Naša pridobitna čebelja družina v veliki meri izrabí vse paše, od najzgodnejših do poznih, če niso intenzivne. Zaradi omejenega panjskega prostora moramo sicer pogosto odvezovati medeno satje, za nagrado pa pridobivamo iskan sortni med!

3. Lahko se nam zgodi, da ob zelo intenzivni paši, predvsem nektarni, tako močna čebelja družina ne bo mogla izrabiti svojo nabiralno moč, ker ji bo zmanjkalo praznega satja v katerega bi lahko odlagala medicino za zorenje. To dejstvo moramo pri tem poizkusu vzeti v zakup. Razmisliti moramo, če ne bi naslednja leta v nadaljevanju poizkusa, vendarle omogočili tudi čebelam v AŽ panjih več prostora za odlaganje nektarja ali mane s pomočjo zaklad in-ali navpičnih povezav panjev (AŽ maksí).

4. Za nameček pri tem postopku vsako leto samodejno vzredimo mlado matico in jo prav tako samodejno zamenjamo s starejšo. Prihranek časa, dela in denarja!

Pripis: Da bi se izognili tveganju, oz. gospodarski škodi, zaradi manjšega pridelka medu, predlagam, da opisani poskus opravite le z manjšim številom čebeljih družin, morda samo z eno!

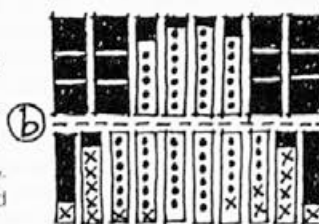
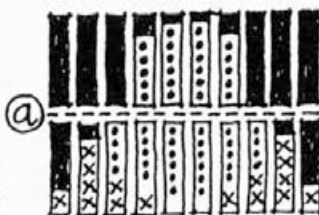

- 1. PRVI UKREP** (konec aprila): Dodajanje druge maticice z naselitvijo dodatne družinice v gornjo etažo AŽ panja.
- 2. DRUGI UKREP** (začetek avgusta): Združitev obeh gnezdv v spodnji etaži AŽ panja.

POMOŽNA DRUŽINA

Po preselitvi maticice z večino zalege in mladih čebel preostanek družine vzredi mlado matico.

AŽ PANJ

Dodana matica s svojim gnezdom v sredini gornje etaže AŽ panja skupaj z »domačo« matico, ki je spodaj, »skrbi« za nerojivost in veliko storilnost.

Medene zaloge se kopičijo predvsem v stranskih satih (shema a).

Če uporabimo široke sate, je v njih samo med, ker jih matica ne zaleže (shema b).

Preizkusni model večmatičnega čebelarjenja s protirojnim učinkom v osnovnem AŽ panju (Stanje na vrhuncu rojno-pašnega obdobja) – Zasnova in risba: Marjan Debelak

DIREKTIVA EGS 74/409 O MEDU

Josef Ulz, inž.

V Bruslju je bila 1. marca 2000 seja delovne skupine za med, 2. marca pa seja komisije. Osrednje točke teh sej so bili Direktiva o medu 74/409 EGS in nacionalni programi, ki jih sofinancira Evropska unija. Za razliko od prejšnjih pogajanj je bil tokrat dosežen velik napredek. To nikakor ni samo po sebi umevno, saj sem se udeležil tudi sej, na katerih nismo prišli dlje od temeljne diskusije. Na srečo je zaradi pritiska držav članic pristojnost za med prešla z generalne direktcije 3 (industrija) na generalno direktcijo 6 (kmetijstvo). S tem so zagotovili, da bodo v prihodnje o trgu za med odločali predvsem v interesu čebelarstva in porabnikov, interesi industrije in trgovine pa bodo nekoliko bolj v ozadju. Pravzaprav nikoli ni bilo mogoče najti logične razlage za to, da je bil kmetijski pridelek, kot je med, uvrščen na področje industrije. Članice so morale sporočiti svoje želje glede sprememb, tako da bi o njih lahko razpravljali na ravni, kot jo zahteva Codex Alimentarius. Poleg tega je bila februarja seja v Londonu. Avstrijska čebelarstva zveza je v zvezi s tem pravočasno oddala svoje stališče in v njem med drugim podala tudi nekaj svojih predlogov. V zdajšnji obliki se besedilo glasi:

«Med se lahko imenuje po geografskih ali topografskih regijah, če je pridobljen izključno v določenem okolišju oz. območju.»

Predlagali smo, da bi besedo »izključno« zamenjali z besedo »po večini«, ker so ob selitvah čebel na pašo v medu še vedno lahko ostali cvetnega prahu in medu s prejšnje paše. Poleg tega smo zahtevali, da je treba pri analizi medu meriti resnično vsebnost sladkorja in ne le navidezno. To je pri zdajšnji tehnologiji izvedljivo brez večjih težav, postopek pa

bo omogočil natančnejše prepoznavanje ponarejanja. Nadaljnja zahteva Avstrije je bila, da nikakor ne bi smeli zvišati dovoljene vrednosti HMF (hidroksimetilfurfural), ki je zdaj omejena na največ 40 mg/kg, kot to zahtevajo nekatere države članice in še zlasti trgovina. Ta vrednost mora ostati nespremenjena, saj je med, v katerem je dosežena najvišja dovoljena stopnja HMF, brez dvoma manj kakovosten.

Na srečo smo ugotovili, da so se razmere glede zahtev po kakovosti v združenih Evropske unije občutno spremenile, predvsem zaradi dioksinске krize in škandala v zvezi z uvozom ponarejenega kitajskega medu, ki je bil po večini narejen iz sladkornega sirupa. Zaradi tega so Kitajski prepovedali izvažati med v države petnajsterice, dokler škandal ne bo razčiščen. Škandal je tudi razlog, da so države članice zahtevale natančno deklaracijo medu iz tretjih dežel, tako da porabnik lahko z nalepke razbere, od kod je med. Vendar za zdaj trgovina to zahtevo odločno zavrača z utemeljitvijo, da za ohranitev enakomerne kakovosti pogosto mešajo medove celo iz 20 držav in da vseh na nalepki ne bi bilo mogoče navesti. To daje vtis, da porabnikom ne bi radi odkrili svojih kart. Za zdaj ni mogoče predvideti, ali bo v obdobju portugalskega predsedovanja (Portugalska je bila predsedujoča država Evropski uniji v prvi polovici leta 2000, v drugi polovici leta jo je nasledila Francija, od 1. januarja 2001 pa petnajsterici predseduje Švedska, op. ur.) sprejet sklep o predlogih v zvezi z medom, vendar upam, da diskusija poteka v pravi smeri in da je to že prvi uspeh. O sofinanciranju na podlagi subvencije Evropske unije pa več kdaj drugič.

PODJETJE METALIC, d.o.o. Šmartinska 252, 1260 Ljubljana-Polje

Podjetje METALIC, d.o.o., vam ponuja izjemno uspešno napravo EKO FOG 2003 z bencinskim agregatom ter dozatorje s stojalom, za katere lahko kot pogonsko sredstvo uporabijo vse vrste elektroagregatov. Napravi sta namenjeni zatiranju varoe pri čebelah. Za obe napravi so na voljo tudi zaščitne šobe za dozator. Društva imajo možnost nakupa omenjenih naprav z občinskimi subvencijami, za pridobitev katerih izdamo strokovno mnenje veterinarske službe. Napravi si je mogoče tudi izposoditi.

Za vse potrebne informacije smo vam na voljo od ponedeljka do petka od 7. do 20. ure, med sezono pa tudi ob sobotah in nedeljah, na tel. številkah: 01/52 92 246, 01/52 93 436, GSM: 041/718 743.

Subvencioniranje čebelarstva v Evropski uniji

Na seji, ki je bila 1. in 2. marca 2000 v Bruslju, so vse države članice Evropske unije oddale svoja poročila o ukrepih za izboljšanje proizvodnje in trženja medu (na podlagi uredbe Sveta /ES/, št. 1221/97, za obdobje od 1. septembra 1998 do 31. avgusta 1999). Udeleženci so hoteli predvsem vedeti, ali je bil s subvencioniranjem dosežen namen programa, namreč ohranitev čebelarstva na posameznih območjih, saj je to nujno za opravevanje samoraslih in kulturnih rastlin, hkrati pa je tudi odločilen prispevek k ohranitvi celotnega ekosistema. Poleg tega naj bi subvencioniranje čebelarstva Evropske unije pripomoglo k boljšemu zaslužku čebelarjev, zlasti na podeželju. Komisija nam je sporočila, da ni zavrnila nobenega programa držav članic, med vsemi državami pa ga ni predložil samo Luksemburg, zato tudi ni mogel prejeti subvencij za ta namen.

Na celotnem območju držav Evropske unije je bilo od predvidenih 14.820.000 evrov v državah članicah porabljenih le 10.066.063 evrov (68 odstotkov). V posameznih državah članicah je bila poraba teh sredstev statistično zelo razpršena. Tako je Grčija od predvidene vsote 1.958.805 evrov lahko porabila le sredstva v višini 559.176 evrov (28 odstotkov). Tudi sicer zelo dobro organizirani Francozi so lahko uveljavili le nekaj manj kot 50 odstotkov predvidenih sredstev. Iz poročil je razvidno, da v nekaterih državah članicah čebelarstvo, za katerega je bila subvencija Unije namenjena, niso videli dosti tega denarja. Vzrok je po eni strani v tem, da so subvencije porabili za raziskovalne programe ali da vlade posamez-

nih držav niso dale na razpolago nacionalnega deleža sredstev. Tako sta španski in francoski predstavnik poročala, da je bilo 92 odstotkov subvencije v teh državah porabljenih za raziskave, zelo problematična pa je bila tudi razdelitev preostalega zneska.

Ob teh dokaj slabih razmerah v celotni Evropski uniji se torej zastavlja vprašanje, kako je bil program izveden v Avstriji. Na srečo so v tej državi od vsega začetka pristojni oddelki ministrstva za kmetijstvo zelo dobro sodelovali z Avstrijsko čebelarsko zvezo. Ta je skupaj z veterinarskim oddelkom ministrstva za kmetijstvo po navodilih Uredbe 1221/97 pripravila program porabe omenjenih sredstev. Težave so bile delno pri uresničevanju programa, ker je moralo čebelarstvo za uporabo sredstev opravljati storitve, kot so npr. šolanje, prodaja sredstev za zatiranje varoze itd. V Avstriji je iz programa za leto 1998/99 ostalo neizrabljenih le 15 odstotkov razpoložljivih finančnih sredstev. Obravnava subvencije Evropske unije zahteva veliko administrativnih opravil, to pa je za združenja ter čebelarsko zvezo velika dodatna obremenitev. Za združenja je problematično tudi vnaprejšnje financiranje stroškov za opravljene storitve, pojavljajo pa se tudi pritožbe, da v Uredbi 1221/97 niso predvidene možnosti za vlaganja v poslovne prostore. Zato sem na prejšnji seji v Bruslju te pripombe posredoval komisiji.

Gledano v celoti, pa lahko ocenimo, da smo se prav v Avstriji odločili za pravilno in glede na evropske direktive ustrezno pot, zato se nam tudi ni treba bati bruselskih nadzornikov. Lepo bi bilo, če bi še več čebelarjev v čebelarstvu izrabilo možnosti ponujenih subvencij, ker bi s tem zagotovili njihovo boljšo izrabo, saj ni znano, koliko časa bodo iz Bruslja še dotekale subvencije za čebelarje.

PISMA BRALCEV

Kako sem spoznaval čebelarstvo

Vanja Dujc

Spoštovani gospod urednik!

Ob prebiranju kakih 60 letnikov Čebelarja, ki sem jih prevzel skupaj s čebelami, se mi je zazdelo, da bo opis mojih prvih čebelarskih korakov zanimiv za začetnike, kot sem sam, morda pa tudi za kakega starejšega čebelarskega mačka, ki je na svoje prve izkušnje že pozabil.

Naj se najprej predstavim. Sem kmet in obdelujem štiri hektare oljčnih nasadov, približno tisoč dreves. Pri delu sem ob opazovanju druge narave pogosto opazoval tudi pridne čebele sosedu Lojzeta, sicer starega in izkušnega čebelarja, ko so obletavale moje oljke. Z velikim obžalovanjem sem sprejel njegovo odločitev, da bo zaradi selitve moral čebele – vsega skupaj deset žnidëršicv – v sedem 7-satarjev – z opremo vred prodati. Čebele naj bi hkrati izgubile svojega gospodarja in svoj pašnik. Na hitro sem se ponudil pomagati sirotam tako, da bodo ohranile vsaj svoj pašnik. Kmalu pa mi je postalo jasno, da sem jim naredil medvedjo uslugo: svoj pašnik so resda ohranile, dobile pa so tudi gospodarja, ki o njih ni vedel več, kot da nabirajo med in včasih tudi pičijo.

Za čebelarjenje sem se odločil decembra predlani.

Sredi januarja lani smo čebelnjak s stanovalkami uspešno prepeljali v njihovo novo okolje, moj oljčni nasad. Edina žrtev pri tem opravilu je bil moj hrbet, ki je pri delu staknil lumbago. Za čebele je bila to gotovo sreča, kajti v dveh ali treh tednih počivanja sem imel dovolj časa, da sem nekajkrat prebral knjigo Čebelarstvo in si tako pridobil vsaj osnovne informacije o tem, v kaj se sicer precej lahkomiiselno spuščam. Prebiranje starih letnikov Čebelarja je name naredilo močan vtis. Postalno mi je jasno, da je v teh revijah zbrana velikanska količina znanja, dela in vztrajnosti. Postopno mi je postalo tudi jasno, da čebelarjenje zahteva natančno in pravočasno delo, da je dela raje več kot manj, da se je treba marsikaj naučiti in da so kazni za napake takojšnje in visoke. Sredi marca sem prvič previdno pogledal v notranjost mojega novega premoženja. Videl nisem kaj dosti. Aprila sem začel predstavljati zalego. Moje naklonjenosti čebele niso prav dobro razumele. Naravnost v obraz so mi dvakrat temeljito zabrusile, da z mojim delom niso preveč zadovoljne. Ko pa sem nekaj satov menjaval s satnicami, so uprizorile pravo zračno bitko. Zdi se

mi, da je bilo kot v Porurju leta 1944. Pozneje so postale čebele nekoliko strpnjše, jaz pa pametnejši. Vendar me je vse do začetka julija čakalo še veliko presenečenj. Kljub temu da sem prestavljal zalego kakor sem vedel in znal, odstranjeval matičnike in prepričeval čebele, naj ne rojijo, se za vse skupaj niso kaj dosti zmenile. Nekajkrat mi je tudi nehotе uspelo preurediti panj tako, da je nastalo plodišče zgoraj, pojavila pa se je tudi kaka brezmatična in celo dvomatična družina. Kljub vsemu pa sem do začetka avgusta vendarle iztočil približno 450 kg medu.

Pri moji prvi dejavnosti – oljkarstvu – sem že spoznal, da se je modro učiti iz izkušenj drugih. Z zanimanjem sem zato prebiral nasvete o čebelarjevih mesečnih opravilih v stalni rubriki Slovenskega čebelarja. Še zlasti so me pritegnili članki gospoda Marjana Debelaka, pisca nasvetov v letu 1985, pa tudi drugi njegovi prispevki o velikoprostorninskem čebelarjenju, in članki gospoda Braneta Kozinca, pisca nasvetov v letu 1999. Zazdelo se mi je, da je čebelarjenje v velikoprostorninskih panjih za čebele prijaznejše, za čebelarja pa manj napeto. Gospod Debelak me je tudi prijazno

poučil, kako je treba panje predelati in kako preseliti čebele v predelane panje. Odločil sem se torej in predelal dva znižeršča v maksi dvojček ter poskusno uvedel dvomatično družino. Zdaj predelave nadaljujem in upam, da prihodnje leto čebele ne bodo več protestirale zaradi stanovanjske stiske. Za vse nasvete in razumevanje ob moji precejšnji nevednosti se gospodu Debelaku na tem mestu tudi lepo zahvaljujem.

Po nekaj mesecih stika s čebelami sem svojo novo družbo zelo vzljubil in zdi se, kakor da se z njimi ukvarjam že od vedno.

Na koncu naj uredništvu Slovenskega čebelarja predlagam, da razmisli o rubriki, v kateri bi novi čebelarji začetniki, ki so brez vsakih izkušenj, pridobili osnovne, sistematično urejene napotke o tem, kako čebelariti v prvem letu, torej nekakšen osnovni tečaj čebelarjenja. Za začetnike so obstoječa literatura in napotki v Čebelarju včasih premalo podrobni in jih razumejo le čebelarji z izkušnjami.

Prijetno prezimovanje, nič bolezni in dobro medenje v letošnji sezoni želim vsem čebelarskim kolegom, predvsem pa njihovim čebelam.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V FEBRUARJU 2001

FEBRUARJA boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- v **torek, 6. FEBRUARJA, ob 12.30** bo Lucija Gradišar govorila o izobraževanju čebelarjev na Srednji kmetijski šoli GRM v Novem mestu;
- v **torek, 20. FEBRUARJA, ob 12.30** pa bo čebelar Ivan Ogrinc govoril o biološkem čebelarjenju.

Urednica Ivanka Polanec

Čebele na internetu

čebelarji @ groups.com

Boštjan Grom – Vrhnika

V tokratni številki bom opisal stran z naslovom Čebelarstvo v Sloveniji, ki jo najdete na spletni strani: <http://rcul.uni-lj.si/~cbfbee/sloceb.html>. Stran je narejena bolj kot povezava do drugih strani, in kakor je že v uvodnih vrsticah napisal avtor Janko Božič, je to za zdaj začasen videz strani. Prek te strani lahko obiščemo nekaj slovenskih strani, ki so tesno povezane s čebelarstvom. Na njej najdemo tudi povezave do strani Čebelarskega muzeja v Radovljici in Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani. Ogledamo si lahko tudi zanimivosti na Biološki fakulteti in Kmetijskem inštitutu, na katerih čebelarski strokovnjaki preučujejo čebele, predvsem kranjsko sivko. Na tej strani si lahko ogledamo, kje in kdaj potekajo različni seminarji in izobraževanje za čebelarje, mentorje in čebelarske strokovnjake.

Na koncu najdemo še nekaj povezav do svetovnega spleta. O eni od njih bom kaj več napisal v prihodnji številki Slovenskega čebelarja. Na koncu strani pa najdemo še nekaj pomembnejših slovenskih strani.

Stran je kar zanimiva, čeprav ima sicer nekaj pomanjkljivosti. V anketi, ki je potekala na spletni strani: <http://www.egroups.com/group/cebelarji>, so obiskovalci menili, da bi bilo treba stran posodobiti, saj je nekakšno ogledalo slovenskega čebelarstva na medmrežju.

Naj ob tej priložnosti povabim vse, ki jih zanima čebelarstvo, na našo stran, ki jo najdete na zgoraj omenjenem naslovu. Prijavite se lahko tako, da pošljete sporočilo brez naslova in besedila na naslov: cebelarji-subscribe@egroups.com.

Vsem prav lep čebelarski pozdrav!

OKROGLA MIZA O SPREMEMBI ZAKONODAJE S PODROČJA ČEBELARSTVA

V prostorih ČZS v Ljubljani je bil 7. novembra 2000 posvet o spremembah zakonodaje, ki ureja obdavčitev in prodajo čebeljih pridelkov ter status čebelarjev, brez česar čebelarji in čebelarstvo ne morejo dobiti državne pomoči za svoj razvoj.

Posvet je začel podpredsednik ČZS g. Pušnik in v uvodu pozdravil predstavnici Ministrstva za finance go. Nevo Žibrik in go. Metko Barbo. Obžaloval je, ker se posveta nista udeležila predstavnik Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, čeprav je pred posvetom napovedal svojo udeležbo, in predstavnik Kmetijsko-gozdarske zbornice. Pojasnil je, da je ČZS organizirala okroglo mizo v ožjem krogu zato, da bi se problematike lotili strokovno.

Vsi navzoči so ugotovili, da tudi novi zakon o kmetijstvu ne vsebuje obljubljenih rešitev za večino naših čebelarjev. Čeprav kmetijsko gospodarstvo čebelarja opredeljuje kot nosilca kmetijske dejavnosti, v nadaljnjih členih nikjer ne opredeli njegovega statusa, dopolnilne dejavnosti pa omenja zgolj na kmetiji, kar je za čebelarje nesprejemljivo. V razpravi so s svojimi predlogi in orisi stanja na področju čebelarstva v nekaterih evropskih državah sodelovali: g. Pušnik, g. Plut, g. Sever, g. Poklukar, g. Mihelič in g. Runtas. Predstavnica Ministrstva za finance ga. Žibrikova je pojasnila, da status kmeta, ki ga za primerjavo uporabljamo čebelarji, opredeljuje kar pet ali šest zakonov, da bo status obdavčitve kmetov po katastru verjetno spremenjen oz. usklajen z Evropsko unijo in da bi bilo status čebelarja najprimerneje reševati na podlagi določil zakona o kmetijstvu in ne na podlagi obrtnega zakona, ki v 51. členu delno ureja tudi čebelarstvo. Navzoči so sklenili, naj ČZS pripravi takšen predlog sprememb zakona o kmetijstvu, da bo na podlagi njegovih določil možno opredeliti status čebelarja, na podlagi tega pa bodo čebelarji kot fizične osebe lahko legalno tržili svoje čebelje pridelke. O

tem, ali bodo za to potrebne spremembe zakona o kmetijstvu ali le uradno tolmačenje nekaterih njegovih členov oziroma izdelava ustreznega pravilnika, ki bi na podlagi omenjenega zakona urejal čebelarstvo, se bodo predstavniki ČZS pogovorili s strokovnjaki z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijsko-gozdarske zbornice in Republiškega tržnega inšpektorata. Na podlagi tako zbranih mnenj in ob podpori omenjenih institucij bi vložili zahtevek za ureditev predpisov na tem področju. Pri predlogu sprememb se je treba, kolikor je le mogoče, izogibati uporabi termina »dopolnilna dejavnost« za opredeljevanje čebelarstva kot enakovredne kmetijske dejavnosti.

Obdavčitev dohodka kot dopolnilne dejavnosti iz čebelarstva je že zdaj kar dobro urejena v zakonu o dohodnini. Po mnenju ge. Žibrikove ta tudi ne bo predmet usklajevanja z Evropsko unijo, to pa je ob morebitnih popravkih in dopolnitvah zelo ugodno. Za doseg čebelarskih ciljev pa je treba popraviti in uskladiti tudi druge zakone s področja obdavčenja in tržne inšpekcije. Pri spremembi zakona o dohodnini bi bilo možno upoštevati predlog delovne skupine ČZS za diferencirano obliko obdavčevanja oz. neobdavčitev čebelarjev, ki čebelarijo z majhnim številom panjev. Ali bo predlog sprejet in uvrščen v postopek za spremembo zakona, je odvisno od številnih dejavnikov. V razreševanje je treba vključiti čim širši krog ljudi, ki lahko na strokovnem ali upravnem področju pomagajo do želenega rezultata.

G. Plut je predlagal, da o naši nemoči pri spreminjanju zakonodaje obvestimo javna občila in na ta način pospešimo reševanje čebelarskih problemov. Navzoči so tajniku ČZS naložili, naj zapisnik te okrogle mize pošlje v verifikacijo ge. Žibrikovi, potem pa tudi vsem navzočim.

Milan Runtas

SEMINAR O IZRABI GOZDNIH PAŠ

Čebelarsko društvo Peter Pavel Glavar se je prijavilo na razpis, objavljen v 9. številki Slovenskega čebelarja, za izvedbo seminarja o izrabi gozdnih paš. Po potrditvi naše kandidature smo začeli zbirati prijave čebelarskih društev iz bližnje in daljnje okolice Komende. Kljub temu da je bilo število udeležencev omejeno na največ 32, smo v manj kot dveh tednih

prejeli 38 prijav. Glede na to nam je občina Komenda velikodušno odstopila večnamensko dvorano v Glavarjevi bolnišnici, ki je kot nalašč za take prilike.

Po strokovni plati je seminar vodil državni napovedalec gozdnega medenja, g. Pavel Zdešar. Teoretični del seminarja je potekal v jesenskih mesecih, in to vsak drugi konec tedna ob petkih od 16. do

20. ure in ob sobotah od 8. do 13. ure. Predavali so čebelarški strokovnjaki in tudi strokovnjaki drugih področij, ki so povezana s čebelarstvom. Strokovnemu vodji je uspelo pritegniti same vrhunske strokovnjake, vsi pa so s svojimi odličnimi predavanji presežali udeležence. Osebnostno ocenjujem ta seminar kot drugi semester izobraževanja za čebelarske mojstre.

V okviru izobraževanja smo si med drugim ogledali knjižnico Petra Pavla Glavarja. Gospa Anda Peterlin nam je zelo nazorno razložila pomen Petra Pavla Glavarja in njegove zapuščine za Komendo in ves slovenski narod.

Praktični del bomo opravili v pomladanskih mesecih v gorenjskih gozdovih, v kamor slušatelji tega seminarja pogosteje vozijo svoje čebele. Zadnji dan praktičnega pouka bomo opravljali preizkus znanja,

udeleženci pa bodo dobili tudi ustrezna potrdila o uspešno opravljenem seminarju.

Seminar smo posvetili spominu na našega vzornika Petra Pavla Glavarja, saj prav zdaj mineva 280 let od njegovega rojstva.

Upravičeno pričakujemo, da bo Zveza tudi v prihodnjih letih nadaljevala prakso, ki se je začela leta 1999 v Mariboru in se lani nadaljevala v Komendi. Nadaljevati jo je treba v nekem drugem slovenskem kraju, in to toliko let, da bo pokrito celotno območje Slovenije. Pri tem delu želimo gospodu Pavlu Zdešarju veliko uspehov, tako da bodo tudi slušatelji naslednjih seminarjev odnesli toliko novega znanja, kot smo ga tokrat udeleženci seminarja v Komendi.

Franc Prezelj

PTUJSKI ČEBELARJI SO SE UDELEŽILI ČEBELARSKEGA SREČANJA IN ESKURZIJE V PREKMURJE

Na povabilo Zveze čebelarskih društev Ptuj se je 9. septembra lani lepo število čebelarjev, članov in njihovih sorodnikov ter znancev iz Ptuja in njegove okolice ter iz Cerkljenjaka v Slovenskih goricah zbralo na ptujski železniški postaji. Od tam smo se zjutraj z avtobusom odpeljali proti cilju našega potovanja, proti Rakičanu in Murski Soboti in naprej proti Bogojini in Filovcem, kjer smo si ogledali sakralne in zgodovinske objekte ter keramične in lončarske predmete stare obrti, ki je nekoč cvetela v teh krajih.

V Bogojini smo si ogledali sakralni zgodovinski spomenik, cerkev, sicer znamenito delo našega velikega arhitekta Jožeta Plečnika. V notranjosti cerkve smo videli slikarsko umetnino Podobe križnega pota, delo akademskega slikarja prof. Mežana.

Po ogledu cerkve v Bogojini smo nadaljevali vožnjo proti Filovcem in se ustavili pred hišo stare obrti, keramike in lončarstva. Gostje so imeli kaj videti: gospodinjstvo in hišne predmete, ki so jih uporabljali pri zidavi hiš in urejanju stanovanjskih prostorov.

Po ogledu vseh teh znamenitosti smo prispeli v Rakičan, kjer sta nas pričakala gostitelja, ravnatelj Srednje kmetijske šole Rakičan Štefan Smodiš in čebelarški mojster, predsednik Čebelarske zveze Murska Sobota Franc Panker. Gostitelja sta nam pokazala poslopja za teoretični in praktični pouk in naravo samo. Ker imajo na šoli tudi čebelarški krožek, v okviru katerega učence poučujejo o »čebeloreji« oz. čebelarstvu, smo si ogledali tudi šolski čebelnjak z desetimi čebeljimi družinami v AŽ panjih.

Po sprejemu po objektih in naravi smo se ustavili v stavbi, učilnici ali predavalnici, kjer nas je pričakal čebelarški mojster Franc Panker. Najprej nam je zaželel prijetno počutje in bivanje v Rakičanu, potem pa nam je predstavil najnovejše strokovne poglede na čebelarstvo. Ob tem nam je na zemljevidu

pokazal, kje vse v Sloveniji delujejo čebelarški mojstri. Na območju zgornjega in spodnjega Podravja ter Prekmurja so trije čebelarški mojstri, na območju celotne Slovenije pa jih je zdaj skupaj samo 24.

Med predavanjem nas je seznanil z najnovejšimi izkušnjami, tehnologijo čebelarjenja, z uporabo pripomočkov in načinom krmljenja čebel s sladkorjem in sladkornim sirupom IS 50.

Vsi čebelarji so z zanimanjem poslušali predavanje, saj so na ta način izvedeli veliko novega, zlasti o zimskem krmljenju čebel.

Po končanem predavanju smo se poslovili od gostiteljev, ravnatelja Štefana Smodiša in čebelarskega mojstra Franca Pankerja.

Še prej smo se slikali za spomin na ta dogodek in res lepo preživet sončen dan, ki se ga bomo spominjali še dolgo let.

Za organizacijo te ekskurzije se moramo še posebej zahvaliti predsedniku ZČD Ptuj Ivanu Vojsku in gostinskemu mojstru Martinu Čušu, ki sta osebno sodelovala pri pripravi tega strokovnega srečanja v Prekmurju.

Skoraj bi pozabil omeniti in opisati gostišče »Pri Emili« v Murski Soboti, kjer so nas lepo sprejeli in postregli in kjer smo preživeli vesele urice. Ta gostinski lokal priporočamo tudi drugim čebelarjem, če bodo kdaj prišli v Mursko Soboto ali v Prekmurje.

Ob tej priložnosti naj izrazimo svojo željo, da si želimo več takšnih stikov in povezav med ČD za spoznavanje prelepe Slovenije in sodobnega čebelarstva, »poezije« kmetijstva in kmečkega turizma ter turizma nasploh.

Srečko Rupnik
tajnik ZČD Ptuj

POMURSKI ODBOR ZA NAPREDEK ČEBELARSTVA

Koloman Kozic

Zaradi težnje po čistem okolju, zdravih čebelah ter večjem znanju o čebelah in čebelarjenju je na področju Pomurja nastal neformalni Pomurski odbor za napredek čebelarstva. Predsednik odbora je mag. Stanko Kapun. V to regijsko združenje je vključenih 21 čebelarskih društev s 684 čebelarji, ki čebelarijo s 16 000 čebeljimi družinami.

Da odbor misli zelo resno in v dobro vsakega člana posebej, je pokazalo tudi posvetovanje, ki je bilo 1. decembra lani v novi predavalnici Srednje kmetijske šole v Rakičanu. Mimo grede povejmo, da je to šola, ki je razglašena za najlepše urejeno srednjo šolo v Sloveniji. od Posveta se je udeležilo 70 čebelarjev, medse pa so povabili dva predavatelja. Dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije je predaval o strategiji razvoja slovenskega čebelarstva, dr. vet. med. Jože Matavž pa o zimskem zatiranju varoze in o potrebi po celoletnem zatiranju te hude bolezni. Da je takšno zatiranje pomembno in uspešno, so pokazale tudi raziskave. V prihodnje bodo morali čebelarji pogostje uporabljati alternativne metode zdravljenja z oksalno kislino, mlečno ali mravljinčno kislino ... Slišali smo, da je bilo povprečje izgub čebeljih družin zaradi varoze v Sloveniji 14,7 stotka, v Pomurju pa je ta izguba 11,2 odstotka. Podatki veljajo za letošnjo zimo. Govora je bilo o dimljenju, kapanju, zamegljevanju, hlapilnikih in še marsičem v zvezi z zatiranjem te bolezni.

Dr. Poklukar je precej podrobno in nadzorno predstavil Strategijo razvoja slovenskega čebelarstva, ki jo je pripravila skupina devetih strokovnjakov. V nadaljevanju je pojasnil nekaj poglobitvenih točk, med njimi prizadevanja za ekološko čebelarjenje, ureditev statusa čebelarjev, promocijo slovenskega čebelarstva in čebeljih pridelkov, izobraževanje čebelarjev in čebelarskega podmladka, poleg tega pa smo slišali še marsikaj zanimivega o strategiji slovenskega čebelarstva. Ker je čebelarstvo do okolja najprijaznejša kmetijska panoga, ga je treba spodbu-

jati in mu omogočiti, da postane donosna panoga. V razpravo se je vključil tudi francoski čebelarski podjetnik slovenskega rodu Lojze Ivanc. Lani je iz Slovenije uvozil 400 čebeljih družin in nekaj tisoč matic. Kupci po vsej Evropi so zadovoljni z našo kranjsko sivko, zato bo roje in matice uvozil tudi letos. Gospod Ivanc je povedal, kako znana je naša kranjska čebela po vsem svetu. Ob koncu se je predsednik pomurskega odbora zahvalil obema predavateljema ter njima izročil priložnostni darili.

Da bi pomurski čebelarji sebi in drugim dokazali, kako dober in kakovosten med znajo pridelati, je odbor organiziral ocenjevanje medu za pomursko regijo. Čebelarji so v ocenitev prinesli 66 vzorcev različnih sort medu. Predsednik ocenjevalne komisije dr. vet. med. Jože Matavž ter trije člani komisije iz Pomurja, ki so opravili tečaj za preglednike medu, so ocenili prinesene vzorce medu in rezultate razglasili ob odprtju razvojnega centra v Rakičanskem gradu sredi januarja.

Če se bo začeto delo odbora za napredek čebelarstva nadaljevalo tako zavzeto, kot se je začelo, bo med pomurskih čebelarjev še slajši, znanje čebelarjev bogatejše, vezi in prijateljstva med njimi pa trdnjša in plodovitejša.

Mag. Stanko Kapun pozdravlja predavatelje in navzoče čebelarje.

OBVESTILO

Koroška čebelarska zveza organizira seminar za čebelarje z naslovom »Čebelarjevo leto in osnove dobre čebelarske prakse«.

Seminar bomo izvedli v sodelovanju z LU Ravne v mesecih februar, marec in april 2001. Prijave zbira-jo društva do 15 februarja 2001.

Koroška čebelarska zveza, Stržovo 6, Mežica

ČEBELARSKA ZVEZA DRUŠTEV

MARIBOR

Tyrševa ul. 26

2000 Maribor

Tel. +fax: 02/251-62-44

NUDIMO

ODPIRALNI ČAS:

Ob sredah: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob petkih: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob sobotah: od 8⁰⁰ do 12⁰⁰

- ČEBELARSKO OPREMO
- ČEBELARSKI DROBNI PRIBOR
- EMBALAŽA - kozarci vseh vrst, pokrovčki, stekleničke za propolis vseh vrst
- SATNICE za AŽ, za nakladni LR, za mali in veliki KIRAR
- Prodaja medu vrhunske kakovosti in ostalih zakladov iz čebeljega panja

NA GORNJE PROIZVODE NUDIMO POPUST NA OSNOVI ČLANSKIH KARTIC:

- 5 % popust v vrednosti nakupa od 5.000,00 SIT do 10.000,00 SIT

- 10 % popust v vrednosti nakupa nad 10.000,00 SIT

Pričakujemo vaše predloge za izboljšanje ponudbe

OBVESTILO ZVEZAM

Prosimo vodstva registriranih občinskih, medobčinskih ali regijskih čebelarских zvez, ki se želijo včlaniti v Čebelarstvo Slovenije, da pošljete fotokopije odločbe ali izpiska o registraciji zveze, ki ne smejo biti starejše od leta 1996. Posebej pripišite tudi ime, priimek in naslov predsednika zveze. Brez včlanitve v Zvezo vas ne moremo vabiti na občni zbor ČZS.

Tajništvo ČZS

spomin

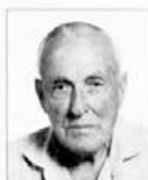
JANEZ MRAK

Maja lani, torej tedaj, ko se čebelar veseli razcveta življenja v naravi, še posebej svojih čebelic, ki so takrat na vrhuncu razvoja, je v 81. letu starosti prenehalo biti srce našega zvestega člana Janeza Mraka. Rodil se je leta 1910 v Delnicah nad Poljanami. Kot je sam zapisal, je imelo čebelarjenje na njihovi domačiji že več kot stoletno tradicijo. In nič čudnega ni, da je tudi Janez ostal zvest svojim čebelam vse svoje življenje. Kot zaveden Slovenec se je vključil v narodnoosvobodilni boj, srečno prebrodil vojne vihre in se po končani vojni vključil v Čebelarstvo družino Škofja Loka. Leta 1957 je postal tajnik in blagajnik Čebelarškega društva Škofja Loka, predhodnika zdajšnje Medobčinske zveze čebelarских društev Škofja Loka. To dolžnost je opravljal do leta 1976. Od 1979 do 1990 je bil član upravnega odbora Čebelarškega društva Škofja Loka, od tega je bil sedem let tajnik. Kar štiri-deset let v škofjeloškem društvu ni bilo dogodka, pri

katerem s svojimi idejami in delom ne bi sodeloval tudi Janez. Bil je urednik in glavni ustvarjalec knjižice z naslovom 80 let škofjeloškega čebelarstva. Skromna oddolžitev za njegovo skrbno delo so bili odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter častna diploma ČZS ob praznovanju 125-letnice organiziranega čebelarstva v Sloveniji.

Dragi Janez! Z vsem svojim delom si nam bil vzor. Tvoje prispevke v knjižici bodo še dolgo prebirali mladi čebelarji in v njih spoznavali, kako so čebelarili njihovi predniki.

Čebelarstvo društvo Škofja Loka

LOJZE LIČEN

Po 91 letih življenja in 80 letih prijateljstva s čebelicami je oktobra lani ugasnilo plemenito srce znanega goriškega čebelarja, inovatorja in prijatelja Lojzeta Ličena. Od njega smo se poslovili člani Čebelarškega

(Nadaljevanje na strani 66)

Medex

Vse lepe zgodbe iz čebeljega panja

*Z*a devetimi planeti
se obsijana s soncem in mesecem vrti Zemlja.

Na enem najlepših predelov, ob morju in med visokimi gorami, leži deželica, kjer od pamtiveka za zdravje skrbijo čebele. Marljivosti in pridnosti so se prebivalci naučili od teh dobrih živalic. Iz panjev, iz satovja priteka skrbno zbrano zdravje, ki mu rečejo med. Vse skrivnosti dobrega počutja so skrite v njem. Varuje pred boleznimi, krepi telo in bistri duha. V celem stvarstvu nismo našli tako čudodebnega zdravila, kot v tem zlatorumenem darilu narave.

Vsi cvetovi se leskečejo v naši dobri volji.

To povest bomo ponesli daleč

PROAPIN - PROPOLIS

v tabletkah, kapljicah in razpršilu je naravni čebelji pridelek iz rastlinskih smol in čebeljih žlez. Deluje antibakterijsko, preprečuje in zdravi vnetja v ustni votlini, celi manjše odrgnine.

APIKOMPLEKS

je matični mleček in naravni multivitaminski izdelek, ki harmonično deluje po vsem telesu in bistri duha.

APISIRUP

lajša težave z dihalni in je učinkovit pri kašlju.

medex
international, d.d.
ljubljana, slovenija

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Parni kuhalnik voščin na plin iz nerjaveče pločevine s perforiranim vložkom za cca. 20 satov

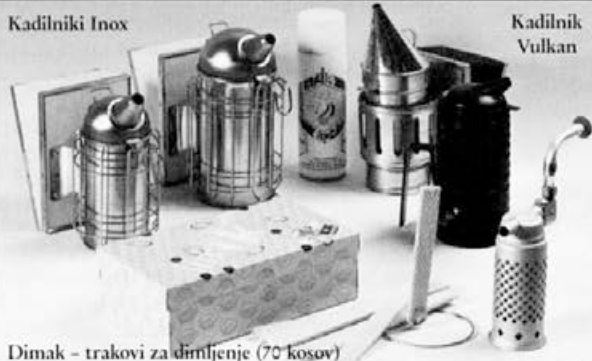
Logar

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT, priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico **4% popust**

Grelec za med 2000W s termostatom 30-100°C, ki ne pregreva medu

Kadilniki Inox

Kadilnik Vulkan

Dimak - trakovi za dimljenje (70 kosov)

Mešalne palice z vakumskim učinkom (primerne tudi za izdelavo kremnega medu)

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO**

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 8.00 do 12.00
in od 15.00 do 18.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, SI - 4208 Šenčur; tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415
e-pošta: logar-trade@siol.net, internet: www.logar-trade.si

društva Nova Gorica. Živel je v kraju, kjer mu prav v najdejavnejših letih življenja ni bilo nič prizaneseno. Preživel je dve vojni vihrini in poniževanje Slovencev med 26 let trajajočo okupacijo Primorske.

Tudi Lojze je delil usodo Primorcev in preživel zelo hude čase. Mir je našel pri čebelah, saj so mu te lajšale hude trenutke in mu dajale tudi nov navdih, kot je sam večkrat rad povedal. S posebno vnemo je kar 25 let vodil čebelarški krožek v osnovni šoli v Solkanu. Učencem je vedno znova prikazoval poslanstvo čebel v naravi in njihovo korist za človeka. Številne je navdušil za čebelarjenje, saj je imel čebele zares rad in to ljubezen je prenašal tudi na svoje prijatelje in otroke v čebelarškem krožku.

Ni mu bilo lahko, ko je pred nekaj leti spoznal, da so ga zapustile moči in da bo moral svoje ljubljenske prepustiti novemu skrbniku. A vsaj tega je skrbno izbral sam.

V njegovo zapuščino slovenskemu čebelarstvu lahko štejemo njegovo rekonstrukcijo AŽ panja v trietažni AŽ panj. Več let je sodeloval na čebelarških razstavah v Polju pri Ljubljani. Tudi v Slovenskem čebelarju je več let objavljali strokovne članke, v katerih je opisoval svoja dognanja in izkušnje, pa tudi novosti, ki bi lahko koristile drugim čebelarjem. Predvsem ni skoparil z nasveti, če je le videl, da ima znanja željnega sogovornika. Za njegove zasluge za razvoj slovenskega čebelarstva ga je Čebelarstva zveza Slovenije odlikovala z najvišjimi čebelarškimi odličji.

Čebelarji iz goriškega čebelarškega društva in tovariši iz sosednjih društev ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

ČD Nova Gorica

ANTON VIČIČ

Ko so se čebele že spravile k zimskemu počitku, smo se člani ČD Antona Žnideršiča in drugi krajanji novembra lani na pokopališču v Ilirski Bistrici poslovili od Antona Vičiča iz vasi Zarečica, enega najstarejših članov našega društva. Umrli je v 81. letu starosti.

Bil je kmečki sin in je čebelaril že od rane mladosti. Med drugo svetovno vojno je bil kot številni primorski rojaki prisilno mobiliziran v italijansko vojsko. Ko je bil odpuščen iz vojske, je začel kmetovati na domači kmetiji. Bil je vzoren kmetovalec in čebelar. Leta 1947, ko je bilo v Ilirski Bistrici ustanovljeno čebelarstvo društvo, se je takoj vključil vanj in bil njegov član vse do svoje smrti. Bil je skrben čebelar in je kljub slabemu zdravju do konca čebelaril s petnajstimi družinami v AŽ panjih. Za svoje uspešno in vztrajno delo v čebelarškem društvu je prejel odličje Antona Janše II. in III. stopnje. Zaradi njegovih zaslug na čebelarškem in kmetijskem področju ga je na zadnji poti pospremilo veliko prijateljev, čebelarjev in krajanov. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil član upravnega odbora Čebelarškega društva Ivan Skrt, moški pevski zbor »Vasovalci« mu je v slovo zapel več pesmi, priklonili pa so se mu tudi če-

belarji s svojim praporom.

Anton Vičič bo vsem, ki smo ga poznali in z njim sodelovali, ostal v lepem spominu.

Ivan Šuštar,

predsednik ČD A. Žnideršič Ilirska Bistrica

AVGUST TROJER

Rodil se je leta 1915 v vasi Kal ob vznožju Črne prsti. Teško življenje v odmaknjeni hribovski vasi ga je prisililo, da je zapustil rodno vas. Tako je po drugi svetovni vojni odšel v dolino, tako rekoč »s trebuhom za kruhom«. Zaposlil se je na železnici. Leta 1947 se je poročil in si ustvaril družino. Ne več rosnio mlad je začel leta 1968 čebelariti. Panje in čebelarstvo orodje je izdeloval sam. Bil je uspešen čebelar, zato je leta 1997 prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Ker je imel smisel za raziskovanje, je v čebelarstvu vedno kaj izboljševal in zato je tudi čebelaril na svoj način. Še posebej uspešno je preprečeval rojenje. Ko je spomladi leta 1999 tiho odšel od nas, so njegove čebelice ostale same. Zapustile so domači kraj in se preselile k novemu gospodarju. Na njegovo zadnjo pot na pokopališče v Grahovem ob Bači so ga pospremili številni čebelarji od blizu in daleč.

Marsikateremu čebelarju bodo njegovi nasveti ostali v trajnem spominu.

ČD Tolmin,

tajnica Martina Kofol

ANTON ES

Otožni november 2000 je bil za Čebelarstvo društvo »Mlinšek« kar dvakrat otožen, saj se je tedaj od nas za vedno poslovil dolgoletni član našega društva Anton Es.

Rodil se je leta 1931 v Velenju. Bil je velik ljubitelj narave. Pred štirinajstimi leti ga je za čebelarjenje navdušil gospod Jože Kumer. Z veliko ljubeznijo se je posvetil čebelarstvu, jih preučeval in si nabral veliko znanja, tega pa je rad prenašal na druge čebelarje.

Vsi se ga bomo spominjali kot skromnega, nesebičnega, delovnega člana v društvu. Zelo ga bomo pogrešali. NAJ MU BO LAHKA SLOVENSKA ZEMLJA, zemlja, ki jo je tako goreče ljubil ...

Čebelarstvo društvo »Mlinšek« Velenje

Predsednik Martin Meško

VLADE GRAHELJ

Sredi poletja, julija 1999, smo se na pokopališču na Kneži v Baški grapi poslovili od dolgoletnega člana našega društva, naprednega in priljubljenega čebelarja ter prijatelja Vlada.

Rodil se je leta 1927 na Kneži. Otroštvo je preživel v rodni vasi. Služba ga je vodila tudi po drugih krajih, vedno pa se je rad vračal v rodni kraj. Pred leti je doma dobil tudi zaposlitev v tedanji tovarni pohištva »Krn« v Klavžah.

Kot mlad fantič je pomagal sosedu pri delu v čebelnjaku in tako spoznal življenje čebel. Kmalu je vzljubil te pridne žuželke. Tako je začel že davnega leta 1946

tudi sam čebelariti. Takrat se je tudi včlanil v čebelar-sko društvo Tolmin. Svoje znanje je rad razdajal tudi dru-gim, predvsem začetnikom. Več kot trideset let je bil član upravnega in nadzornega odbora našega društva. Za svoje zasluge je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelarjem po vsej naši prelepi Tolminski, od Podbrda, Šentviške gorske planote, Tolmina, Kobarida, Breginja in vse tja do Bovca, bo ostal v lepem spomi-nu.

ČD Tolmin

MAKS GOLJA

Kakor vsako leto konec maja si čebelarji v naših krajih zastavljajo vprašanje, kakšna bo letina, tako si se tu-di ti spraševal, vendar ti je nenadna smrt prav na zadnji dan maja leta 2000 preprečila, da bi se veselil obil-ne bere.

Maks se je rodil leta 1918 v Podmelcu v Baški gra-pi. Po končani drugi svetovni vojni 1945 se je vrnil do-mov in začel čebelariti, leta 1946 pa je postal član na-šega društva in zveze. Leta 1948 je bil izvoljen za čla-na upravnega odbora in bil njegov član polnih dvajset let. Zaradi članstva v upravnem odboru je bil tudi eden izmed ustanoviteljev čebelarske podružnice za takrat-ni okraj Tolmin.

Bil je eden najvidnejših in najnaprednejših čebelar-jev Baške grape, čeprav se je organizirano čebelars-tvo v teh krajih začelo že 1908 na Grahovem ob Bači. Svoje ugotovitve in izkušnje je tudi rad prenašal na dru-gre čebelarje in začetnike. Bil je med prvimi čebelarji na Tolminskem ki so začeli prevažati čebele na bolj od-daljene paše in to je počel več kot trideset let.

Za delo v društvu je prejel je odličje Antona Janše III. stopnje. Tolminski čebelarji bomo Maksa ohranili v lepem spominu kot dobrega tovariša. Ko pa bodo za-cvetele rože na njegovem grobu, bodo priletele čebele in mu zapele njegovo najljubšo pesem.

ČD Tolmin

CIRIL KENDA

V 93. letu starosti je septembra la-ni zapustil naše vrste najstarejši član našega društva. Že kot mlad fantič se je rad zadrževal pri očetu v čebelnja-ku in v mizarski delavnici. Leta 1917, ko mu je bilo komaj devet let, je oku-sil strahote soške fronte, saj mu je granata hkrati ubi-la očeta in mater. Ostalo je šest nepreskrbljenih otrok. Ciril je moral iti služiti za pastirja in hlapca. Po končani ljudski šoli se je šel učiti za mizarja v Tolmin, izpit za mizarja pa je opravil na Štajerskem. Čebelariti je začel leta 1926 pri svojem stricu v Mariboru. Med drugo sve-tovno vojno je tudi sam aktivno sodeloval v narodnoos-vobodilnem boju. Po vojni se je leta 1945 vrnil domov v Modre k teti in tam tudi naprej čebelaril. Kot mizar je izdeloval panje tako zase kot za druge. Čebelaril je s 36 panji in nekaj rezervnimi družnicami. Po ženini smrti so mu samotne dneve lajšale čebele. Veliko ča-sa je preživel ob njih, rad je poslušal šumenje čebel, saj je zanje skrbel skoraj vse življenje. Leta 1997 je prejel odličje A. Janše III. stopnje. Člani društva ga bo-

mo ohranili v lepem spominu. Zahvaljujemo se mu za vse njegovo koristno delo, ki ga je opravil za napredek čebelarstva na Tolminskem.

ČD Tolmin,
tajnica Martina Kofol

ANTON MEGLIČ

Septembra 2000 smo se tržiški čebelarji poslovili od našega najstarejšega člana, čebelarja Antona Megliča iz Doline nad Tržičem.

Pokojnik se je rodil leta 1917, torej med prvo svetovno vojno, kot sin kmečkih staršev. Bil je velik ljubitelj narave. Pokojni Tonček je bil tudi vzoren in vesten čebelar. Čebelariti je začel že pred vojno, leta 1939, čebelaril pa je več kot 60 let. Bil je član Čebelarskega društva Tržič. Za svoje zasluge na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

V imenu društva se ti, dragi Tonček, zahvaljujemo za vse dobro, kar si v svojem življenju storil na področ-ju čebelarstva.

Iskrenega in dobrega prijatelja bomo ohranili v le-pem spominu.

Čebelarsko društvo Tržič

IVAN KEREČ

Cestna morija je zahtevala svojo žrtev tudi med čebelarji naše čebelar-ske družine. Ta nesrečni dogodek, ki je zahteval življenje našega člana Iva-na Kereca, se je zgodil julija lani v ve-černih urah.

Ivan Kerec se je rodil leta 1927. Že od mladih let je pomagal očetu pri čebelarskih opravilih. Tako si je pridobil znanje o gojenju čebel, pa tudi veselje do teh drobnih žuželk. Samostojno je čebelaril 41 let. Hitro je začutil potrebo po včlanitvi v čebelarsko družino in v njej tako kot v nekaterih drugih društvih aktivno de-lal do zadnjega dneva svojega življenja. Ob svoji za-poslitvi v kmetijstvu in obdelovanju manjšega poses-tva doma je sprostitev in pomiritev od naporega de-la našel pri svojih čebelicah. Čebelaril je z 10 druž-i-nami v AŽ panjih.

Poleg vseh obveznosti si je vedno našel čas za srečanja s čebelarji, dejavno je sodeloval pri vsaki akciji, na predavanjih in sestankih, vse do svoje smrti je bil več mandatov tudi član upravnega odba-ra. Za svoje aktivno delo v čebelarski družini in pri ohranjanju čebel je prejel pisno priznanje in odličje Antona Janše III. stopnje. Po značaju je bil umirjen, a družaben, tako da se je rad tudi poveselel v druž-bi.

Dokaz za njegovo priljubljenost je tudi številna ude-ležba ob zadnjem slovesu od pokojnika. Pri svojem delu bomo Ivana zelo pogrešali. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarska družina
Sv. Trojica – Lenart

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – FEBRUARJA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od reklam, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, lahko vsi člani društev, ki prejema revijo Slovenski čebelar, pri nakupih s posebno člansko izkaznico v čebelarskih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste. ČZS je doslej sklenila pogodbe z osmimi podjetji, prizadevali pa si bomo, da jih bo vsako leto več. Tako bodo čebelarji, imetniki članske izkaznice, dobili ob nakupih s popusti delno ali v celoti povrnjeno članarino ČZS.

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU FEBRUARJU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, Maribor, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
3. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina d.o.o., Zupanova 1, 4208 Šenčur, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT le na sedežu podjetja.
4. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
5. JOŽE RIHAR, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
6. VELETRGOVINA VEMA eksport – import d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarske embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo ter na oddelku Deteljica – darilni bazar.
7. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, 3000 Celje, daje imetnikom veljavne čebelarske izkaznice 3-odstotni popust pri nakupu repromateriala v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

Ugodno – kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ 01 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah, 720 ml (grlo Ø 82 mm) po 25 SIT/kos, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po 21 SIT/kos, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po 11 SIT/kos in 0,66 mm po 9 SIT/kos.

Cene so brez DDV, po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM 041 420 200

V ZALOGI:

- panji AŽ (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Francič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ panjev
- trietažni AŽ (10S)

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev.

NOVO: Pri nakupu 10 panjev vam podarimo prašilček.

PRAVILA ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

(NADALJEVANJE)

UPRAVNI ODBOR

24. člen

Upravni odbor je kolektivni izvršni organ občnega zbora. Njegovi člani imajo enake pravice in dolžnosti in neposredno uresničujejo program dela in sklepe občnega zbora.

25. člen

Upravni odbor sestavlja 19 članov in predsednik Zveze, ki je po svoji funkciji tudi predsednik upravnega odbora.

Upravni odbor sklicuje predsednik Zveze po potrebi, vendar najmanj štirikrat na leto. Upravni odbor dela na rednih in pisnih sejah. Na seje upravnega odbora je redno vabljen tudi nadzorni odbor.

Upravni odbor je sklepčen, če je ob sklicu navzočih več kot polovica članov. Za svoje delo je odgovoren občnemu zboru.

26. člen

Naloge upravnega odbora so:

- vodi posle med dvema občnima zboroma,
- uresničuje program dela in sklepe občnega zbora,
- sprejema gradiva za občni zbor,
- sprejme in predlaga občnemu zboru delovne usmeritve

Zveze,

– šest mesecev pred potekom mandata razpiše redne volitve v organe Zveze, po potrebi imenuje komisijo za pripravljala dela v zvezi z volitvami, določi roke volilnih opravil in sprejme kandidatne liste za volitve,

- sprejme predlog sprememb pravil Zveze,
- sprejema splošne akte, razen tistih, ki jih sprejema občni zbor,

- sprejme predlog letnega delovnega in finančnega načrta,
- izvaja finančni in delovni načrt,
- sklepa o zaključnem računu, ki ga predloži v potrditev občnemu zboru,

- sklepa o višini enotne in znižane članarine,
- sklepa o sestavi izdajateljskega sveta,
- na predlog izdajateljskega sveta imenuje glavnega in odgovornega urednika in uredniški odbor Slovenskega čebelarja,

- za obravnavo in pripravo predlogov za reševanje problematike na posameznih področjih čebelarstva imenuje stalne in občasne strokovne ali interesne komisije in druge pripravljalne organe upravnega odbora, ki jim praviloma predsedujejo člani upravnega odbora,

- opravljanje določenih stalnih strokovnih nalog in pooblastil na posameznih področjih čebelarstva lahko s sklepom prenese na svoje strokovne komisije,

- sklepa o vstopu Zveze v domača združenja ter delegira predstavnike Zveze v državne in druge organe,

- odloča o sodelovanju z državnimi in drugimi organizacijami, katerih dejavnost je povezana s čebelarstvom,

- sklepa o pristopu novih članov in prenehanju članstva v Zvezi,

- sklepa o zaposlitvi, prenehanju zaposlitve in drugih kadrovskih zadevah v zvezi z zaposlenimi v strokovno-administrativni službi v skladu z veljavno delovno zakonodajo in internimi pravili,

- podeljuje priznanja, častne naslove, odlikovanja in nagrade,

- sprejme poslovnik o svojem delu,

- uresničuje druge naloge po pooblastilu občnega zbora.

PREDSEDNIK ZVEZE

27. člen

Predsednik Zveze skrbi za izvajanje programa dela in sklepov občnega zbora in mu za svoje delo tudi odgovarja. Ob njegovi odsotnosti ga nadomešča podpredsednik, ki ga določi s pisnim pooblastilom, v katerem navede naloge, za katere ga pooblašča.

Predsednik je pooblaščen zastopnik, ki predstavlja in zastopa Zvezo pred tretjo osebo in premoženjskih in drugih pravnih poslih ter je odgovoren za zakonito delo Zveze.

28. člen

Pooblastila in naloge predsednika so predvsem:

- predstavlja in zastopa Zvezo pred čebelarji in drugimi fizičnimi ter pravnimi osebami in o tem poroča na prvi seji upravnega odbora,

- odloča o datumu in vsebini redne ali pisne seje upravnega odbora in o sklicu rednega občnega zbora,

- odloča o nujnih, manj pomembnih zadevah, o katerih je treba hitro odločiti (npr. podaril učne pripomočke šolskim krožkom, imenuje predstavnike CZS v delovne komisije v vladnih in nevladnih organizacijah, odloča o izbiri najugodnejšega ponudnika za opravljanje različnih storitev za CZS, za nadomeščanje odsotnega delavca ali začasno povečan obseg dela sklepa pogodbe o delu za izvedbo nujnih del itd.) ter o tem poroča na prvi seji upravnega odbora,

- iz sredstev amortizacije odobri nadomestni nakup pokvarjene opreme, ki ni več uporabna, je pa nujna za optimalno opravljanje dejavnosti in ni predvidena v finančnem načrtu,

- odloča o nakupu drobne opreme in daril poslovnim partnerjem, vendar le do višine ene povprečne mesečne bruto

plače na leto,

- razporeja z letnim finančnim načrtom določena sredstva za reprezentanco,
- odloča o službenih potovanjih ali za to pooblasti tajnika Zveze,
- koordinira in nadzira delo komisij,
- vzdržuje redne stike z vladimi in strokovnimi organi ter z njimi tekoče rešuje čebelarске probleme,
- o svojem delu in odločitvah redno poroča upravnemu odboru.

NADZORNI ODBOR

29. člen

Nadzorni odbor sestavlja 5 članov. Sklepe sprejema z večino glasov vseh članov.

Nadzorni odbor na prvi seji, ki jo skliče najstarejši član, izmed svojih članov izvoli predsednika.

30. člen

Naloge nadzornega odbora:

- nadzoruje finančno in materialno poslovanje Zveze,
- pregleda zaključni račun,
- opozarja upravni odbor na morebitne nepravilnosti pri delu Zveze,
- občnemu zboru predlaga razrešnico voljenih organov,
- skliče izredni občni zbor,
- o svojem delu poroča občnemu zboru,
- za svoje delo je odgovoren občnemu zboru.

ČASTNO RAZSODIŠČE

31. člen

Za reševanje sporov, neizvrševanje ali kršitve pravil ali sklepov organov Zveze ter za dejanja, ki škodijo ugledu in interesom Zveze izvoli občni zbor častno razsodišče. Častno razsodišče sestavljajo trije člani in dva namestnika, ti pa na prvi seji, ki jo skliče najstarejši član, izmed vseh članov izvolijo predsednika.

Častno razsodišče dela in razsoja ob primerni uporabi zakona o splošnem upravnem postopku.

32. člen

Častno razsodišče obravnava in rešuje spore med člani Zveze in med člani Zveze in organi Zveze, kadar le-ti nastanejo pri izvajanju ali neizvrševanju pravil in sklepov Zveze, malomarnem ali zlonamernem izvrševanju sprejetih funkcij in kršenju ugleda Zveze.

33. člen

Po izvedenem postopku v sporu se stranki na predlog častnega razsodišča lahko poravnata, če poravnava ni uspešna, pa častno razsodišče predlaga občnemu zboru Zveze izključitev člana iz Zveze ali razpustitev organa Zveze.

FINANČNO-MATERIALNO POSLOVANJE

34. člen

O premoženju in finančnem poslovanju vodi Zveza knjige v skladu z veljavnimi predpisi in računovodskimi standardi za društva.

Pravico do vpogleda v dokumentacijo ima predstavnik vsakega člana Zveze.

35. člen

Sredstva Zveze so:

- nepremičnine in premičnine,
- članarina,
- prihodki od lastne dejavnosti,
- dotacije in subvencije,
- drugi prihodki.

S sredstvi Zveze upravlja upravni odbor.

Odredbodajalec za finančni načrt in podpisnik finančnih in materialnih listin je predsednik Zveze, upravni odbor pa za podpisovanje le-teh imenuje še štiri svoje člane in tajnika

Zveze.

Finančne in materialne listine vedno podpišeta dva podpisnika.

Nadzor nad uporabo državnih sredstev, ki jih prejme Zveza za opravljanje določenih nalog, vodi pristojni državni organ.

Morebitni presežek prihodkov nad odhodki se lahko uporabi le za izvajanje ali širitev dejavnosti iz 8. in 9. člena teh pravil.

36. člen

Zveza se po večini financira s:

- prihodki od članarine,
- prihodki od lastne dejavnosti,
- prihodki iz drugih virov.

Zveza ima svoj žiroračun za tolarška in devizna sredstva.

STROKOVNO-ADMINISTRATIVNA SLUŽBA

37. člen

Za opravljanje administrativnih, strokovnih, finančnih in drugih del ima Zveza strokovno-administrativno službo, ki ni pravna oseba.

Delavci strokovno-administrativne službe (tajnik, urednik, administrator, opazovalec medenja, koordinator kongresa) delajo v skladu s splošno kolektivno pogodbo za negospodarstvo in internimi splošnimi akti s področja delovnega prava, ki jih sprejme upravni odbor Zveze.

Delavcem pripadajo vse pravice po zakonih s področja delovnega prava in po pogodbi.

Delavci za svoje delo odgovarjajo upravnemu odboru in predsedniku Zveze.

ODLIKOVANJA IN NAGRADE

38. člen

Za posebne zasluge pri razvoju čebelarstva podeljuje Zveza priznanja, častne naslove, odlikovanja in nagrade.

Merila in pogoje ter pravilnike za podeljevanje priznanj, častnih naslovov, odlikovanj in nagrad oblikujejo pristojne komisije, sprejme pa jih upravni odbor.

PRENEHANJE ZVEZE

39. člen

Zveza preneha:

- s sklepom občnega zbora z dvetretjinsko večino glasov navzočih delegatov,
- če sta manj kot dva člana Zveze,
- po zakonu samem.

40. člen

Če preneha Zveza iz razlogov, navedenih v prvi alineji 39. člena, preide njeno premoženje v last pravne osebe, registrirane po zakonu o društvih, ki je določena s sklepom o prenehanju.

Če preneha Zveza iz razlogov, navedenih v drugi alineji 39. člena, preide premoženje Zveze v last članu, ki ostane.

Če preneha Zveza iz razlogov, navedenih v tretji alineji 39. člena, se premoženje razdeli članom po deležih, ki jih izračunajo na podlagi vplačanih članarin v zadnjih petih letih.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

41. člen

Z dnem uveljavitve teh pravil prenehajo veljati pravila Zveze, sprejeta na skupščini Zveze 28. marca 1998.

42. člen

Spremembe pravil Zveze je sprejel občni zbor Zveze. **13. 5. 2000.** veljati in uporabljati pa se začnejo, ko pristojni državni organ ugotovi, da so usklajene z določili zakona o društvih in objavljene v Slovenskem čebelarju.

Milan Runtas, Lojze Peterle,
tajnik, predsednik

**APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC**

ČUŽA 7

1360 VRHNIKA

tel., faks: (01) 755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE

PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTICNIH VREČAH DO 31. MARCA 2001

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL,
PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL · NOSEMAGEL · STIMULANS · VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO

NAROČENO BLAGO POŠILJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125°C.
- Vosek odkupujemo od 600 do 700 SIT za kilogram.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC – ČEBELARSTVO DEBEVEC, APIS M & D d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

AKCIJSKA PRODAJA OD 15. 2. DO 28. 2.

Za naslednje izdelke in usluge:

Čebelja pogača
Vakuumsko pakirana
v kartonih po 10 kos.
ŽE ZA 230 SIT/kg

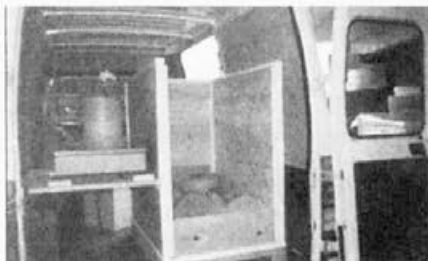
Satniki (Satni okvirji)
AŽ – VRTAN, LEPLJEN
ZBIT SAMO 118 SIT
LR – SAMO 118 SIT
LR2/3 – SAMO 110 SIT

**PREKUHAVA STARIH
VOŠČIN SAMO 115 SIT/kg**

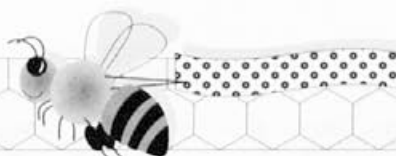
**Predelava voska v satnice
SAMO 200 SIT/kg**

– **NOVO!** –

PRVA POTUJOČA ČEBELARSKA TRGOVINA V SLOVENIJI

POZIMI IN SPOMLADI, KO ČEBELARSKA DRUŠTVA SKLICUJEJO OBČNE ZBORE,
ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME
V POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI.

PRODAM nove 10S in 7S AŽ panje ter satnike. Izdelujem visoke pitalnike za nakladne panje po načrtu inž. Ivana Jurkoviča. ☎ 01/ 512 62 51.

CS SEVNICA PRODA mlin za mletje sladkorja. ☎ 07/ 81 444 58.

PRODAM gozdni in kostonjev med. ☎ 01/ 568 65 20 zvečer ali 041/ 883 744.

PRODAM prevozni čebelnjak avtoprikolico z vgrajeno enoto ŠUČEB (10 do 11 S AŽ) s čebelami ali brez. ☎ 01/ 361 11 73.

PRODAM zaradi alergije čebelje družine na 5, 7 in 10 satih AŽ. ☎ 01/ 423 40 02.

PRODAM ZELO UGODNO Z 619N – letnik 1980, vozen z B kategorijo. ☎ 05/ 71 45 865.

PRODAM dvajset naseljenih AŽ – 10S in nekaj naseljenih prašilčkov. ☎ 07/ 304 41 40.

PRODAMO čebelje družine na 7S in 10S. Matice so lanske in označene. Kupim rabljene in prazne AŽ 10S in AŽ 7S. ☎ 01/ 786 33 98 ali 041/ 722 226.

IZDELUJEM panje AŽ 10S, prašilčke 5S in 7S ter satnike AŽ. ☎ 03/ 5845 106 in 041/ 793 579.

KUPIM RF točilo na ročni ali električni pogon na štiri AŽ sate. ☎ 03/ 583 18 69 ali 041/ 387 178.

PRODAM seme facelije, Bogomir Vodopivec, Dolenja vas 118, 8270 Krško. ☎ 07/ 477 81 76.

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarске opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – prepičajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.
- Plastična razstojšča za AŽ panje.

Prepičajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarška društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42

1356 Dobrova – tel./faks: 01/364 11 06, GSM 041 752 352

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna "ČEBELARNA"
3000 CELJE, Gosposka 3
Tel: (03) 544 17 23
apis_styria@hotmail.com

V trgovini lahko dobite ves čebelarски repromaterial:
- panje, opremo, zaščitno opremo, hrano za čebele.

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.

Trgovina je odprta

ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih

od 8. - 15. ure, ob sredah pa od 9. - 12. in od 15. - 18. ure.

Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8. - 12. ure.

Se priporočamo !

Odkupujemo tudi
ČEBELJE DRUŽINE
za izvoz v EU !

Prve čebelje družine
kranjske sivke,
prodane po 70. letih v Francijo !
s sodelovanjem Lojze in Remy Ivanec
SC LA CARNIOLE
www.apiphyt.com/carnica

**RAKOVEC
GUNCELJSKA 28a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID**

Telefon/faks: (01) 512 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med na ročni ali električni pogon
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- opremo za pranje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilce matičnih rešetk, matične rešetke)
- matične rešetke haneman – LR sponke – zapuhe – žico za žičenje satnikov.

Cene so konkurenčne, se priporočamo!

VABILO NA SEJEM FLORA

Vse čebelarje vabimo, da obiščejo sejem cvetličarstva in vrtnarstva FLORA, ki bo od 22. do 25. februarja 2001 na Celjskem sejmu v Celju, Dečkova 1.

Organizator sejma – CESPO D.O.O. – Celje telefon 03 – 54 33 683

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI

Cene medu na tržnici v Ljubljani so bile januarja: hojev med 1.400 SIT, smrekov med 1.200 SIT, akacijev med 1.000 SIT, gozdni med 1.000 SIT, kostanjev med 1.000 SIT, cvetlični med 900 SIT, lipov med 1.000 do 1.200 SIT, škržat 800 SIT.

Pri čebelarjih na domu pa so cene medu od 800 do 1.000 SIT, odvisno od vrste medu.

Urednik

Casopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 426 13 35,

e-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklutar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklutar,

mag. Mira Jenko – Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarški mojster Franci Marolt in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2001 za nečlane je 7.200,00 SIT. Posamezna številka stane 600 SIT za člane oz. 650 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 6.000 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglaš (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglosi: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglosi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka zbirračuna pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Priprava za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Tone Tomšič d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Vabimo Vas na naš prodajni prostor na čebelarški prodajni razstavi v Celju,

**3. marca v Celju velja na vse cene
10 % popust, ne glede na višino nakupa**

3. marca 2001

**Na našem prodajno razstavnem
prostoru Vam bomo nudili:**

- **PIERCO** plastične satnike s satnicami za nakladne in Kirarjeve panje;
- kozarce za med različnih velikosti in oblik;
- pokrovčke za kozarce;
- dekorativne stekleničke in steklenice za medeno vino, žganje, medico...
- sladkorno raztopino **IS 50** v 5.5 l, 10 l, 35 l in 50 l embalaži;
- leseno, kartonsko in papirno darilno embalažo;
- plastične medvedke za med;
- vitamin C.

**Plastični
medvedki za
med, praktični,
za večkratno
uporabo,
primerni za
poskušnje
medu!**

250 ml

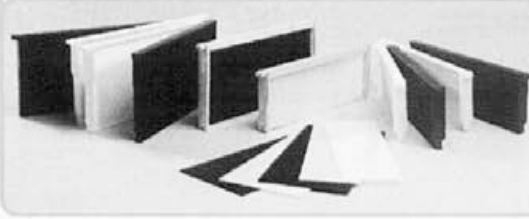
350 ml

**Prikazali in prodajali bomo novost na
našem tržišču, plastične satnike s
satnicami in satnice PIERCO**

PREDNOSTI PLASTIČNIH PIERCO SATNIKOV S SATNICAMI

- enostavno ravnanje;
- enostavno jih skladiščimo dokler jih ne potrebujete. Tako prihranite čas, delo in denar;
- trajnost;
- ekonomičnost;
- ni potrebno sestavljanje; PIERCO satnike s satnicami, vzamete iz embalaže in jih vstavite v panj;
- PIERCO okvirji imajo več celic kot leseni okvirji z žiljenimi satnicami. Večja površina satovja v panju omogoča boljši izkoristek prostora, večji zarod in donos medu;
- plastično opremo PIERCO ne poškodujejo glodalci;
- v kolikor PIERCO okvirje napadejo molji, odstranimo voščeno plast, plastične okvirje speremo z vročo vodo in ponovno uporabimo;
- PIERCO satniki s satnicami so čvrsti, zato je globina celic enakomerna. Maticam tak položaj zelo ustreza, zato zalegajo več jajčec in družine prezimijo z več čebelah;
- PIERCO satniki s satnicami so dobro sprejeti tudi pri čebelah;
- satovje se ne zvija in je obstojno tudi po tođenju;
- na črnih satnicah je zalega zelo dobro vidna;
- temperaturna obstojnost je do +80° C;
- PIERCO satniki s satnicami so odporni na 10% raztopino NaOH (kavstična soda) do temperature +80° C;
- proizvajalec zagotavlja ob ustreznem rokovanju v skladu z navodili življenjsko dobo najmanj 10 let;
- PIERCO satniki s satnicami so izdelani iz plastike, ki ustreza zahtevam za prehrabne potrebe;
- podjetje PIERCO iz ZDA izdeluje plastične satnike s satnicami že 25 let.

**V zalogi imamo več kot: 40 vrst stekleničk in
steklenic, 12 vrst kozarcev in
16 vrst pokrovov za kozarce
(Ø43 mm, Ø53 mm, Ø63 mm, Ø66 mm, Ø82 mm)**

*Pri nakupu nad 5.000 SIT
velja 5% popust, pri
nakupu nad 10.000,00 SIT
pa velja 10% popust.*

**Barvno tiskanje manjših količin
etiket za med, propolis, cvetni
prah, po ugodnih cenah.**

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/332-62-71

e-mail: vema@siol.net

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h

sobota: 9^h - 12^h